

Samenvatting

Op dit moment heeft de wereld te maken met een groot, nieuw virus: het Zika-virus. Besmetting met dit virus kan leiden tot ernstige aandoeningen. Geneesmiddelen of vaccinaties voor het Zika-virus zijn er niet waardoor genezing momenteel nog niet mogelijk is. Naast het Zika-virus wordt in de media geschreven over andere gezondheidsissues waaronder ook het H1N1- en Ebola-virus. Deze epidemieën zorg(d)en wereldwijd voor veel onrust. De oorzaak hiervan lag onder andere bij de wijze waarop er over deze gezondheidsissues werd geschreven. Uit onderzoek blijkt dat nieuwsberichten vooral gaan over de dreiging en de gevaren van een virus. Deze berichten waren in een zogenaamd alarmerend *frame* geschreven. Nieuwsberichten in een *coping frame* daarentegen gaan niet in op de gevaren van een virus, maar op hoe mensen een virus kunnen detecteren, hoe zij zich tegen een virus kunnen beschermen en wat mogelijke behandelingen zijn. Het *frame* blijkt van invloed te zijn op de mate van angst en dreiging die mensen ervaren en op de mate waarin mensen denken dat zij in staat zijn zichzelf tegen een virus te beschermen. Daarnaast kan onzekerheid over bijvoorbeeld het verloop van een virus hier nog op van invloed zijn. De vraag is welke effecten nieuwsberichten over het Zika-virus hebben op de ontvanger van het nieuwsbericht. De hoofdvraag van dit onderzoek was daarom:

In hoeverre heeft het *framen* van nieuwsberichten met betrekking tot het Zika-virus een effect op de angstgevoelens, perceptie van dreiging en de mate van *prevention efficacy* bij de ontvanger? En in hoeverre speelt onzekerheid hierin een modererende rol?

In een online experiment hebben 182 respondenten een nieuwsbericht gelezen. Dit bericht was geschreven in een alarmerend *frame*, een *coping frame* of een mix van deze *frames*. Daarnaast waren er versies waarin een onzekerheidscomponent was toegevoegd. Uit dit onderzoek blijkt dat een nieuwsbericht in een alarmerend *frame* van invloed is op de ervaren dreiging, maar niet op de ervaren angst van de lezers. Nieuwsberichten in een *coping frame* leiden ertoe dat mensen zich meer in staat voelen iets tegen de dreiging te kunnen doen. Onzekerheid in een nieuwsbericht blijkt niet van invloed op ervaren angst, dreiging of het gevoel van *prevention*

efficacy. Meer onderzoek is daarom nodig om te weten te komen wat de precieze effecten van *framen* zijn en onder welke omstandigheden deze effecten gelden.

Inleiding

Aanleiding

In december 2014 stond het volgende artikel op de website van de Volkskrant:

Meer dan 20 duizend ebola-besmettingen

Meer dan 20 duizend mensen zijn sinds de ebola-uitbraak eind 2013 begon, besmet geraakt met het virus. Bijna achtduizend mensen zijn overleden aan de ziekte [...] Het eerste geval van de dodelijkste uitbraak van het virus ooit dateert van 26 december 2013. Toen stierf een peuter in Guinee aan een toen nog mysterieus virus (Volkskrant, 2014).

Nieuwsberichten zoals deze stonden ten tijde van het Ebola-virus in 2013 en 2014 veelvuldig in de kranten. Recente epidemieën zoals het H1N1 virus in 2009 of het Ebola virus in 2013 zorgden voor veel onrust in de wereld. De oorzaak hiervan lag onder andere bij de wijze waarop er over deze virussen in de media werd geschreven (Chew & Eysenback, 2010). Uit onderzoek naar de berichtgeving over deze virussen bleek dat de berichten vooral werden geschreven in termen van dreiging en ernst van het virus (Chang, 2012; Goodall, Sabo, Cline & Egbert, 2012; Klemm, Das & Hartmann, 2014; Househ, 2015) zoals ook in bovenstaand nieuwbericht. De manier waarop een nieuwsbericht wordt geschreven is het *frame*. *Frames* benadrukken bepaalde stukken informatie over een onderwerp. In bovenstaand nieuwsbericht bijvoorbeeld wordt vooral de nadruk gelegd op gevaren en ernst van het Ebola-virus. Volgens Entman (1993) zou dit ervoor kunnen zorgen dat de ontvanger van het nieuwsbericht vooral de dreiging en angst die van het nieuwsbericht uitgaat onthoudt.

Uit onderzoek blijkt dat nieuwsberichten kunnen leiden tot gevoelens van onrust, gevaar, angst of onzekerheid (Goodall et al., 2012). Chang (2012) stelt dat wanneer de media voor mensen de belangrijkste bron van informatie worden men hier ook steeds afhankelijker van wordt. Mensen vertrouwen op het nieuws dat de media hen geeft over bijvoorbeeld gezondheidsissues (Chang, 2012). Ze hebben de media nodig om aan informatie te komen over bepaalde onderwerpen, bijvoorbeeld over een gezondheidsissue. Dat wat er in de media over een gezondheidsissue

gezegd wordt, bepaalt daardoor ook hoe mensen tegen dit issue aankijken. Wat, en ook vooral hoe de media schrijven, is hierbij van belang.

Chang (2012) onderscheidt in haar onderzoek naar berichtgeving over gezondheidsissues nieuwsberichten in een alarmerend *frame* en nieuwsberichten in een *coping frame*. Uit dit onderzoek blijkt dat nieuwsberichten vooral worden geschreven in een alarmerend *frame*; meer dan in een *coping frame* (Chang 2012). Nieuwsberichten schrijven dus meer over de dreiging en gevaren van een virus dan over de manieren waarop mensen met het virus om zouden moeten gaan of manieren om zich tegen het virus te beschermen. Maar wat doen nieuwsberichten in een *coping* of alarmerend *frame* met degene die het bericht leest in termen van angst en dreiging over een virus? En is het van invloed op het gevoel van effectiviteit iets tegen het virus te kunnen doen? Speelt onzekerheid hierin nog een rol? Op dit moment heeft de wereld te maken met een nieuw, zich steeds verder uitbreidend virus. Het Zika-virus. Dit onderzoek gaat daarom in op het effect dat nieuwsberichten over het Zika-virus hebben op de lezer van het nieuwsbericht.

Achtergrond van het Zika-virus

In maart 2015 kwamen vanuit Brazilië de eerste berichten van mensen met lichte koorts, huiduitslag, rode ogen en gewrichtspijn (CDC, 2016). Deze griepachtige klachten kwamen allemaal overeen met de steek van de veel voorkomende Dengue-mug. Testen wezen echter uit dat deze klachten niet van de Dengue-mug afkomstig waren. Diverse onderzoeken wezen uiteindelijk op het Zika-virus dat wordt overgebracht door de Aedes-mug (CDC, 2015). De Aedes-mug, die het Zika-virus veroorzaakt, komt vooral voor in Zuid, Midden- en Centraal Amerika, de Pacific en de Cariben. Het Zika-virus raakt inmiddels steeds meer over de wereld verspreid door geïnfekteerde reizigers. Op het moment van schrijven (juli 2016) zijn er ruim 60 gevallen van geïnfekteerde reizigers met het Zika-virus in Nederland bekend, waaronder enkele zwangere vrouwen (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2016). Allen liepen het virus op door een reis in een besmet gebied.

Veel is nog onzeker over de gevolgen van het Zika-virus. Zo krijgt bijvoorbeeld niet iedereen die gestoken is door de mug last van klachten. Slechts één op de vijf mensen wordt ziek. Er bestaat ook veel onduidelijkheid over het risico van de steek voor zwangere vrouwen. De kans bestaat dat wanneer een zwangere vrouw

gestoken wordt dit gevolgen kan hebben voor het ongeboren kind. Het Zika-virus wordt dan via de moeder naar het nog ongeboren kind overgedragen. Dit kan ernstige afwijkingen, zoals een te kleine schedel (microcefalie), bij het kind tot gevolg hebben (CDC, 2016). Hierdoor kunnen de hersenen van het kind zich niet goed ontwikkelen, wat kan leiden tot een verstandelijke handicap, motorische problemen en vaak ook andere aangeboren afwijkingen in de orgaansystemen (Hersenstichting, 2016). Hoe groot de kans echter is dat het ongeboren kind ook daadwerkelijk een afwijking zal hebben, is onbekend. Een andere mogelijke complicatie van het Zika-virus is het Guillan-Barré syndroom (Knols, 2016; RIVM, 2016). Dit syndroom leidt tot aandoeningen in het niet-centrale zenuwstelsel, waardoor iemand last kan krijgen van gevoelloosheid, tintelingen of een slapend gevoel in de ledematen. Daarnaast schreven kranten dat het Zika-virus mogelijk ook via de man seksueel overdraagbaar is (Mudde, 2016). Ook het *Centers for Disease Control and Prevention* (CDC) (2016) bericht over de mogelijke overdracht via onbeschermd seksueel contact.

Er is ook nog geen vaccinatie of medicatie gevonden tegen het virus, waardoor preventie tegen of genezing van het virus momenteel niet mogelijk is. Verder is het nog onduidelijk hoe lang het virus in de bloedbaan actief blijft, waardoor iemand op de langere termijn ook nog last kan krijgen van het virus (Knol, 2016).

Naar het verloop van de ziekte in de komende maanden is het voor nu nog gissen. Naar alle waarschijnlijkheid zal de ziekte zich verder verspreiden in de tropische gebieden van het Amerikaanse continent (RIVM, 2016). Het is volgens experts slechts een kwestie van tijd voor het virus zich ook in Zuid-Europa zal gaan verspreiden (Knols, 2016). Kortom, de grote onzekerheid en de mogelijke gevaren van het virus kunnen van invloed zijn op het gevoel van dreiging onder de wereldbevolking.

Theoretisch kader

Frames van nieuwsberichten

De media kunnen invloed uitoefenen op hoe mensen tegen een gezondheidsissue zoals een virus, aankijken (Berry et al., 2007; Wallack, Dorfman, Jernigan, & Themba, 1993). De media hebben de macht te bepalen wat het publiek over een gezondheidsissue te lezen krijgt en wat niet. Daarnaast kunnen ze bepalen h oe zij het nieuws vertellen (Wallack et al., 1993). Hierdoor is het mogelijk dat de media het nieuws erger brengen dan het is waardoor onnodig angst kan ontstaan bij de ontvanger(s) (Signorielli, 1993). Ze kunnen daarnaast van invloed zijn op belangrijke aan gezondheid gerelateerde variabelen, zoals risico-perceptie en gedrag. Dat blijkt onder andere uit recent onderzoek naar het H1N1-virus en het Ebola-virus (Chang, 2012; Goodall et al., 2012; Househ, 2015; Klemm et al., 2014). Uit deze onderzoeken blijkt dat ten tijde van de eerder genoemde virussen nieuwsberichten de ernst en de dreiging van de ziekte soms erger maakten dan deze in werkelijkheid was (Klemm et al., 2014).

Zoals eerder beschreven benadrukken *frames* stukken informatie. Entman (1993) definieert een frame als: "to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation" (p. 52). Het *frame* zorgt ervoor dat bepaalde informatie meer opvalt. Doordat de stukjes informatie meer opvallen, zal de ontvanger van de informatie deze informatie ook sneller waarnemen en dan ook onthouden (Entman, 1993). Het *frame* waarin een nieuwsbericht is geschreven kan hierdoor van invloed zijn op het beeld dat de ontvanger van een nieuwsfeit heeft. Uit onderzoek van Berry (2007) en Chang (2012) naar berichtgeving over het SARS-virus en het H1N1-virus, bleek dat de berichten vaker ingingen op de risico's van het virus dan op de bescherming tegen of behandeling van het virus.

In hun onderzoeken onderscheiden Berry (2007) en Chang (2012) twee soorten *frames* in nieuwsberichten over gezondheidsissues. Nieuwsberichten die vooral ingaan op de dreiging, ernst en de kwetsbaarheid van de ontvanger worden omschreven als een alarmerend *frame*. Wanneer een nieuwsbericht alleen informatie

over de dreiging, maar geen informatie over te nemen maatregelen bevat wordt deze ook als alarmerend gezien (Klemm et al., 2012). Een nieuwsbericht in een alarmerend *frame* verhoogt hiermee het gevoel van ernst en kwetsbaarheid. Hoewel het belangrijk is dat men weet wat de dreiging van een virus is, blijkt dat juist deze informatie ook kan zorgen voor tegengesteld gedrag (Witte en Allen, 2000). Het kan er ook voor zorgen dat het bericht verworpen wordt. Vooral als er geen aanwijzingen worden gegeven hoe men zich kan beschermen (Klemm et al., 2012). Deze informatie wordt gegeven in nieuwsberichten die geschreven zijn in een *coping frame*. Deze berichten gaan vooral in op hoe mensen een virus kunnen detecteren, hoe zij zich tegen een virus kunnen beschermen en wat mogelijke behandelingen zijn. Daarnaast probeert een nieuwsbericht in een *coping frame* ook de kennis van de ontvanger te vergroten. Het is ook mogelijk dat beide *frames* in een nieuwsbericht met elkaar worden gecombineerd. Het bericht bevat dan zowel informatie over de dreiging als informatie over wat mensen kunnen doen om zichzelf tegen de dreiging te beschermen. Dergelijke nieuwsberichten zijn geschreven in een gemengd *frame*.

Berichten blijken dus vaker geschreven te worden in termen van dreiging dan in manieren om iets aan het gevoel van dreiging te doen. Het *Extended Parallel Process Model* (hierna: "EPPM-model") van Witte (1992) geeft een mogelijke verklaring voor de effecten die het gebruik van bepaalde *frames* hebben op de ontvanger. Hoewel dit model vaak wordt gebruikt om het effect van *fear appeals* te verklaren in persuasieve berichten, kan het mogelijk ook gebruikt worden om een verklaring te vinden voor het effect van berichten die angst oproepen (Goodall et al., 2012). *Fear appeals* zijn berichten die gemaakt zijn om de lezer angstig te maken en te beschrijven wat er met je gebeurt als je niet doet wat aanbevolen wordt (Witte, 1992). Precies wat er in de meeste berichten over eerdere virussen (in een alarmerend *frame*) werd geschreven (Berry et al., 2007; Chang, 2012; Goodall et al., 2012). Het EPPM-model laat zien hoe mensen deze *fear appeals* in nieuws over gezondheidsissues verwerken. De ontvanger van het bericht beoordeelt allereerst of er een bepaalde mate van dreiging van het bericht uitgaat. Hoe meer zij denken ontvankelijk te zijn voor de dreiging, hoe meer moeite zij willen doen om te overwegen iets aan de dreiging te doen. Wordt de dreiging als 'laag' ervaren, de dreiging is dan niet relevant voor de ontvanger, dan zal de ontvanger de boodschap verwerpen (Witte en Allen, 2000). Echter, alleen informatie over de dreiging blijkt niet genoeg te zijn om mensen tot gedragsverandering aan te zetten. Uit een onderzoek

van Witte (1992) blijkt dat mensen daarnaast ook handvatten aangereikt moeten krijgen hóe zij hun gedrag het beste kunnen aanpassen. Witte (1992) noemt dit *efficacy*.

Theoretisch gezien is het dus niet ideaal een nieuwsbericht in één *frame* te schrijven. Refereert een bericht alleen de dreiging van een virus, dan kan het zijn dat er paniek ontstaat over de dreiging óf dat mensen het nieuwsbericht verwerpen. Gaat een bericht alleen in op de te nemen maatregelen dan kan het zijn dat het de ontvanger niet motiveert het aanbevolen gedrag ook daadwerkelijk te vertonen. Zij zien dan niet wat de achterliggende, dreigende redenen zijn om hun gedrag aan te passen. Als een bericht dus zowel informatie over de dreiging bevat (zoals in het alarmerende *frame*) als maatregelen om iets tegen de dreiging te kunnen doen (zoals in een *coping frame*), dan is de intentie tot gedragsverandering volgens Witte en Allen (2000) het hoogst. Volgens het EPPM-model zou een combinatie van een alarmerend *frame* en een *coping frame* daarom het meest effectief zijn wanneer mensen tot gedragsverandering aangezet moeten worden.

Invloed van frames op angst, dreiging, effectiviteit en onzekerheid

Het *frame* waarin een nieuwsbericht geschreven is kan dus van invloed zijn op het gevoel van angst en dreiging die de lezers van het bericht ervaren. Verder kan het zorgen voor een vermeerderd of verminderd gevoel maatregelen tegen deze dreiging te kunnen nemen (*efficacy*). Daarnaast kan het zorgen voor onzekerheid onder mensen (Goodall et al., 2012).

Als eerste construct in het EPPM-model noemt Witte (1992) angst. “Fear is a negatively-valenced emotion, accompanied by a high level of arousal, and is elicited by a threat that is perceived to be significant and personally relevant” (Witte, 1992, p.331). Mensen kunnen angst ervaren omdat zij bang zijn een virus op te lopen of omdat ze bang zijn voor de gevolgen van een virus. Angst kan daarnaast ook te maken hebben met bezorgdheid en ontstaat doordat mensen een bepaalde mate van dreiging voelen die uitgaat van een nieuwsbericht (Witte, 1992).

Dreiging is het tweede construct uit het EPPM-model. De perceptie van de dreiging wordt opgesplitst in de hevigheid van de dreiging en de waargenomen ontvankelijkheid voor de dreiging. Chang (2012) gebruikt in plaats van de term ‘ontvankelijkheid voor de dreiging’ de term *vulnerability*. Wanneer iemand iets als een

serieus gevaar ziet en de kans groter acht dat hem dat gevaar zou kunnen overkomen, voelt hij een grotere mate van dreiging (Witte,1992). Een voorbeeld van de hevigheid van de dreiging in berichtgeving is bijvoorbeeld: 'Het Zika-virus kan bij ongeboren kinderen leiden tot een afwijking van de schedel'. Een voorbeeld van ontvankelijkheid van de dreiging is: 'Je loopt kans op het Zika-virus, omdat je in een besmet gebied op vakantie bent geweest'. Als de ontvanger meer dreiging voelt, wordt hij angstiger en zal daarom meer motivatie hebben maatregelen te nemen tegen deze dreiging (Smith, Ferrara & Witte, 2007).

Het derde construct in het EPPM-model is *efficacy*. Een *fear appeal* kan hierop ook van invloed zijn. *Efficacy* gaat over de mate waarin mensen denken het gevaar van de dreiging zelf onder controle te kunnen houden. Het kan ook gaan over de mate waarin de ontvanger zijn eigen angst over het gevaar onder controle kan houden (Witten & Allen, 2000). Een bepaalde mate van dreiging zet aan tot actie (Smith et al., 2007). Mensen willen hun angstgevoelens zo veel mogelijk beperken. Wanneer er in een nieuwsbericht alleen gerefereerd wordt aan de dreiging van een virus, maar niet aan hoe iemand hier iets tegen kan doen, bestaat de kans dat de ontvanger van het nieuwsbericht het bericht verwerpt. Voor zijn gevoel bestaat het gevaar dan zogenaamd niet (Witte, 1992; Witte & Allen 2000). Een nieuwsbericht moet daarom ook aangeven op welke manier iemand deze gevoelens van angst kan wegnemen of verminderen. In dit onderzoek wordt onder effectiviteit verstaan: de mate waarin de lezers van het nieuwsbericht het gevoel hebben dat ze op basis van de aanbevolen preventieve maatregelen, iets tegen het gevoel van angst of dreiging kunnen doen, omdat er voor het Zika-virus nog geen behandeling of vaccinatie is. Chang (2012) noemt dit *prevention efficacy*.

Goodall et al. (2012) voegden in hun analyse van nieuwsberichten over het H1N1-virus ook het construct onzekerheid toe. Vaak is er sprake van onzekerheid bij gezondheidsissues; bijvoorbeeld over de ernst van de dreiging, het verloop van het virus of de effectiviteit van de gegeven oplossingen. Brashers (2001) omschrijft onzekerheid als "when details of situations are ambiguous, complex, unpredictable or probabilistic; when information is unavailable or inconsistent; and when people feel insecure in their own state of knowledge or the stage of knowledge in general" (p. 478). Op basis van hun onderzoek concludeerden Goodall et al. (2012) dat er regelmatig over 'onzekerheid' geschreven werd in de nieuwsberichten. Uit hun onderzoek bleek dat 38% van de berichten refereerden aan de onzekerheid over de

dreiging en 18% refereerden aan onzekerheid over (mogelijke) oplossingen. Uit het onderzoek van Witte (1992) blijkt dat veel onzekerheid leidt tot een hoger gevoel van dreiging of een verminderd gevoel van *prevention efficacy*, waardoor mensen de dreiging mogelijk verwerpen of verdere berichtgeving negeren. Omdat er vaak aan onzekerheid wordt gerefereerd in nieuwsberichten, vroegen Goodall et al. (2012) zich af in welke mate onzekerheid het effect van berichten over dreiging of effectiviteit ondermijnt of de dreiging juist versterkt. Ook over het Zika-virus bestaat nog veel onduidelijkheid, wat kan leiden tot een gevoel van onzekerheid (CDC, 2016). Daarom zal ook onzekerheid, in navolging van Goodall et al. (2012), in dit onderzoek worden meegenomen.

Onderzoeksvraag en hypothesen

De mate van angst, dreiging en *prevention efficacy* kunnen dus door het soort frame waarin een nieuwsbericht wordt geschreven beïnvloed worden. Onzekerheid over bijvoorbeeld het verloop of de gevolgen van het virus kan daarnaast het gevoel van angst en dreiging versterken en *prevention efficacy* verminderen. Uit onderzoek van Berry (2007) en Chang (2012) bleek al dat berichtgeving rondom gezondheidsissues vaak wordt geschreven in een alarmerend *frame*. Uit het onderzoek van Witte (1994) bleek echter dat ook het geven van (preventieve) maatregelen belangrijk is. Ook onzekerheid blijkt een belangrijk construct in gezondheidsissues (Goodall et al., 2012; Klemm et al., 2014). Op basis van de literatuur is daarom de hoofdvraag van dit onderzoek:

In hoeverre heeft het *framen* van nieuwsberichten met betrekking tot het Zika-virus een effect op de angstgevoelens, perceptie van dreiging en de mate van *prevention efficacy* bij de ontvanger? En in hoeverre speelt onzekerheid hierin een modererende rol?

Hiermee sluit dit onderzoek aan op het onderzoek van Chang (2012). Wat nog niet duidelijk is geworden uit het onderzoek van Chang (2012) is of er een verschil is in de impact op angst en dreiging van een alarmerend *frame* versus een *coping frame*. De vraag is of een *coping frame* voor een hoger gevoel van *prevention efficacy* bij de

lezer zorgt, in vergelijking met het gebruik van een alarmerend *frame*. De eerste en tweede hypothese van dit onderzoek zijn daarom:

H1: Een bericht met een alarmerend *frame* zorgt bij de ontvanger voor meer angst en dreiging dan een bericht met een *coping frame*.

H2: Een bericht met een *coping frame* zorgt voor een hoger gevoel van *prevention efficacy* dan een bericht in een alarmerend *frame*.

Op basis van het onderzoek van Witte (1994) en Witte en Allen (2000) zou een bericht met daarin een hoge mate van dreiging maar ook een hoge mate van *efficacy* het meest effectief zijn als mensen aangezet moeten worden tot ander gedrag. De derde hypothese van dit onderzoek is daarom:

H3: Bij een bericht met zowel een alarmerende component als een *coping* component is de kans op intentie tot gedragsverandering het grootst.

Er is op dit moment nog geen vaccin tegen het Zika-virus waardoor mensen niet ingeënt kunnen worden om zich op deze wijze te beschermen tegen het virus. Ook is er nog geen medicijn gevonden dat mensen die besmet zijn geraakt met het virus kan genezen. Verder zijn er nog onzekerheden over het verdere verloop en de gevolgen van het virus. Door deze onzekerheid kan de relatieve impact van een alarmerend of een *coping frame* verschillen (Chang, 2012). Onzekerheid blijkt een belangrijke factor in het effect dat nieuwsberichten kunnen hebben (Goodall et al. 2012). Het kan ervoor zorgen dat mensen meer dreiging, angst of onrust ervaren. Verder kan onzekerheid zorgen voor een verminderd gevoel van *prevention efficacy*. Daarom zijn de vierde en vijfde hypothesen van dit onderzoek:

H4: Onzekerheid modereert het effect van een alarmerend of een *coping frame* op de mate van angst, dreiging en *prevention efficacy*

H5: Onzekerheid in een nieuwsbericht zorgt voor een hoger gevoel van dreiging en een verminderd gevoel van *prevention efficacy*, ongeacht het *frame* waarin het bericht is geschreven.

Dit onderzoek tracht een bijdrage te leveren aan de kennis over de effecten die nieuwsberichten over een gezondheidsissue kunnen hebben op de ontvanger. Als aanvulling op het onderzoek van Chang (2012) wordt in dit onderzoek niet alleen gekeken naar nieuwsberichten in een alarmerend *frame*, maar ook naar berichten in

een *coping frame* en nieuwsberichten in een gemengd *frame*. De resultaten van dit onderzoek geven meer inzicht in de relatieve impact en de verschillen van berichten in een alarmerend, *coping* of een gemengd *frame* op de ervaren angst, perceptie van dreiging en *prevention efficacy* van de ontvanger.

De uitkomsten van dit onderzoek kunnen daarnaast bijdragen aan bewustwording bij zowel journalisten als bij lezers. De resultaten van dit onderzoek benadrukken wellicht nog meer welke impact een nieuwsbericht heeft op de lezer. Journalisten kunnen zowel bijdragen aan gevoelens van angst of dreiging van de lezer, als aan hen aanzetten tot ander gedrag, zodat deze gevoelens worden weggenomen. Dit onderzoek kan mogelijk ook bijdragen aan bewustwording bij de lezers. Voor het publiek is het van belang berichtgeving met de juiste bril te lezen, in die zin dat zij zich beseffen dát journalisten op een bepaalde manier (in een bepaald *frame*) schrijven en de impact die dat op hen heeft.

Methode van onderzoek

De hoofdvraag van dit onderzoek is: In hoeverre is er een effect van het *framen* van nieuwsberichten met betrekking tot het Zika-virus op angstgevoelens, perceptie van dreiging en de mate van *prevention efficacy* bij de ontvanger? Daarnaast werd onderzocht of onzekerheid hierin een modererende rol speelt. Er zijn vijf hypothesen opgesteld om dit te onderzoeken. Om de hypothesen te kunnen toetsen en de hoofdvraag te beantwoorden, werd voor dit onderzoek een experiment uitgevoerd.

Onderzoeksontwerp

Het experiment had 3 (het soort *frame*: alarmerend, coping of gemengd) x 2 (de mate van onzekerheid: met of zonder) tussenproefpersoonontwerp. In totaal waren er zes condities:

- High alarm *frame* met onzekerheid;
- High alarm *frame* zonder onzekerheid;
- High *coping frame* met onzekerheid;
- High *coping frame* zonder onzekerheid;
- Gemengd *frame* (alarmerend en *coping*) met onzekerheid;
- Gemengd *frame* (alarmerend en *coping*) zonder onzekerheid.

De proefpersonen werden ad random aan één van de zes versies toegewezen.

Materiaal

De onafhankelijke variabele is het *frame* waarin het werd geschreven: een alarmerend versus een *coping frame* of een combinatie van een alarmerend en een *coping frame*.

Voor dit experiment zijn zes krantenberichten gemaakt (zie Bijlage 2) waarin een overzicht gegeven werd van wat men nu van het Zika-virus weet, wat de risico's zijn en waar nog onzekerheden over zijn. In de condities met het alarmerende *frame* ging het bericht vooral in op de risico's van het Zika-virus. In de condities waarbij een *coping frame* werd gebruikt ging het bericht vooral in op preventieve maatregelen

tegen het Zika-virus (Chang, 2012). De berichten in een gemengd *frame* bevatte zowel informatie over risico's, als informatie over te nemen maatregelen. Daarnaast was er voor elk *frame* nog een versie waarin als toevoeging werd geschreven over wat nog onduidelijk is over het Zika-virus. Dit waren de condities met daarin onzekerheid. Onzekerheid werd gemanipuleerd door in het bericht te schrijven dat een bepaalde dreiging 'waarschijnlijk' was of dat het 'waarschijnlijk' was dat bepaalde handelingen ervoor zorgen dat men het Zika-virus oploopt of juist niet. Bijvoorbeeld: 'Waarschijnlijk zal het Zika-virus zich komende zomer ook verspreiden naar Europa'.

Er is gebruik gemaakt van de website LexisNexis om de lengte van het krantenbericht te bepalen. Op deze site is met de zoekterm 'Zika-virus' gezocht naar nieuwsberichten uit zes grote landelijke kranten (NRC Handelsblad, NRC.NEXT, Trouw, Algemeen Dagblad, Telegraaf, het Parool en het Financieel Dagblad) en alle regionale dagbladen. Verder is gekeken naar online nieuwsberichten van deze kranten en daarnaast naar nieuwsberichten van NOS.nl, NU.nl, RTL.nl en EénVandaag. Van de 237 hits zijn de laatste 100 meegenomen in de telling. Deze nieuwsberichten kwamen uit de periode van 19 februari 2016 tot 1 mei 2016.

Om te bepalen hoe lang de nieuwsberichten moesten worden, is gekeken naar het gemiddeld aantal woorden van deze berichten. De gemiddelde lengte was 303 woorden. Dit komt overeen met een 9-inch column. Inches is de maatstaf die gebruikt wordt voor het bepalen van de lengte van een nieuwsbericht (Coleman & Thorson, 2002). Eén inch bestaat uit 30 tot 35 woorden. Dat zou betekenen dat de lengte van de gebruikte nieuwsberichten ongeveer moest liggen tussen de 270 en 315 woorden. Het bleek voor dit onderzoek niet mogelijk deze lengte voor alle berichten aan te houden. De verschillende nieuwsberichten moesten inhoudelijk zoveel mogelijk hetzelfde blijven. Daarnaast moest voorkomen worden dat belangrijke informatie weggelaten moest worden of onnodige informatie toegevoegd moest worden. Het bleek niet mogelijk het nieuwsbericht in het alarmerende *frame* en het nieuwsbericht in het gemengde *frame* met toevoeging van het onzekerheidscomponent, in minder dan 315 woorden te schrijven. Hiervoor waren meer woorden nodig. Voor het nieuwsbericht in het *coping frame* bleken minder dan 270 woorden nodig te zijn. De lengte van de berichten lag daarom tussen een 7 en 11 inch column (210 – 385) woorden.

Pre-test

De nieuwsberichten zijn voorafgaand aan het experiment getoetst middels een pre-test. De berichten in een alarmerend *frame* en een *coping frame* zonder onzekerheid zijn in deze pre-test meegenomen. Dit is gedaan omdat de verschillen tussen deze twee nieuwsberichten het meest duidelijk moest zijn. Beide nieuwsberichten zijn gelezen door zes proefpersonen. In een online vragenlijst zijn hen vragen gesteld over de geloofwaardigheid van het nieuwsbericht. Daarnaast is hen gevraagd het nieuwsbericht te beoordelen aan de hand van de *alarm frame scale* (Chang, 2012) en de zelf ontworpen *coping* schaal om te toetsen of de verschillen in de versies ook daadwerkelijk werden opgemerkt.

De nieuwsberichten werden in de pre-test op geloofwaardigheid getoetst aan de hand van de stellingen 'Het nieuwsbericht is geloofwaardig' en 'Het nieuwsbericht zou in een echte krant kunnen staan' (Chang, 2012). De stellingen zijn gemeten op een 7-punts Likertschaal waarbij 1= helemaal mee oneens en 7= helemaal mee eens. Uit de pre-test bleek dat de nieuwsberichten geloofwaardig werden gevonden. Het nieuwsbericht in het alarmerende *frame* scoorde een $M = 5.42$ op geloofwaardigheid. Het nieuwsbericht in het *coping frame* scoorde een $M = 5.81$ op geloofwaardigheid.

Daarnaast is in de pre-test getoetst of het verschil in de *frames* werd opgemerkt. Hiervoor zijn de '*alarm frame scale*' (Chang, 2012) en de zelf ontworpen *coping* schaal gebruikt. De stellingen van beide schalen zijn getoetst op een 7-punts Likertschaal waarbij 1 = helemaal mee oneens en 7 = helemaal mee eens. Uit een eenweg variantie-analyse voor de *alarm frame scale* met als factor het Nieuwsbericht dat de respondenten gelezen hadden, bleek er geen significant verschil te zijn ($F(1, 13) = 1.28, p = .282$). Uit een eenweg variantie-analyse voor de *coping* schaal met als factor het Nieuwsbericht dat de respondenten gelezen hadden, bleek er een significant verschil te zijn ($F(1, 13) = 13.78, p = .003$). Respondenten die een nieuwsbericht lazen in een *coping frame* ($M = 5.89, SD = 0.54$) vonden dat op basis van het nieuwsbericht hun gevoel van dreiging meer werd weggenomen dan respondenten die een nieuwsbericht lazen in het alarmerende *frame* ($M = 4.81, SD = 0.50$). De descriptieve statistieken zijn te vinden in tabel 1.

Op basis van de uitkomsten van de pre-test zijn enkele wijzingen aangebracht in het materiaal, zodat de manipulaties een grotere kans van slagen hadden. Er zijn wijzigingen aangebracht in de nieuwsberichten in het alarmerende *frame*. Dit is

gedaan omdat het nieuwsbericht in het alarmerende *frame* minder angst oproep dan het nieuwsbericht in het *coping frame* en deze niet significant van elkaar verschilden. Om de verschillen groter te maken, zijn enkele uitdrukkingen in de nieuwsberichten in het alarmerende *frame* wat sterker gemaakt. Bijvoorbeeld: ‘... het kan leiden tot **zeer ernstige** afwijkingen in de orgaansystemen’ in plaats van ‘... het kan leiden tot afwijkingen in de orgaansystemen’ of ‘... kan de steek van de mug **grote** gevolgen hebben’ in plaats van ‘... kan de steek van de mug gevolgen hebben’.

Tabel 1. De gemiddelden (*M*), standaarddeviaties (*SD*) en aantal proefpersonen per conditie (*n*) voor de *alarm frame scale* en de *coping frame* schaal

	<i>Alarm frame scale</i>		<i>Coping frame</i> schaal		
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>
Alarmerend <i>frame</i>	3.86	0.79	4.81	0.50	6
<i>Coping frame</i>	4.38	0.86	5.89	0.54	6

Proefpersonen

In totaal hebben 182 proefpersonen deelgenomen aan het experiment (ongeveer 30 per conditie). Zowel mannen als vrouwen hebben deelgenomen aan het experiment. Er was geen ondergrens voor leeftijd. De gemiddelde leeftijd van de proefpersonen was 30 jaar en 4 maanden. De leeftijd van de proefpersonen lag tussen de 18 en de 70 jaar. Van de proefpersonen was 30.2% man en 69.8% vrouw. Er was geen eis voor opleidingsniveau. Het grootste gedeelte van de respondenten, 62.1%, had een WO-opleiding. Van de proefpersonen was 29.7% alleenstaand op het moment van afname van het onderzoek.

Uit een multivariate analyse bleken er geen significante verschillen te zijn tussen het Nieuwsbericht dat de respondenten hebben gelezen en de Leeftijd ($F(5, 176) < 1$), de Burgerlijke staat ($F(5, 176) = 1.23, p = .296$) en het Opleidingsniveau ($F(5, 176) < 1$). Uit de χ^2 -toets tussen het Nieuwsbericht en het Geslacht van de respondent bleek er geen verband te bestaan ($\chi^2(5) = 6.53, p = .258$).

Een tabel met daarin een overzicht van de descriptieve statistieken van de demografische gegevens is te vinden in bijlage 2, tabel 9.

Instrumentatie

De afhankelijke variabelen angst, dreiging en *prevention efficacy* zijn gemeten aan de hand van verschillende vragenlijsten:

- **Angst.** De participanten gaven aan hoe angstig het nieuwsbericht hen maakte. Angst werd gemeten aan de hand van de Angst-schaal van Witte (1994). Deze schaal heeft zes items, waarbij de participanten moeten aangeven in hoeverre het bericht over het Zika-virus hen angstig, gespannen, nerveus, bezorgd, ongemakkelijk of misselijk maakte. De items werden gemeten op een 7-punts Likert-schaal waarbij 1= helemaal niet en 7= heel erg. Een berekening van Cronbach's Alpha liet zien dat de betrouwbaarheid van deze schaal goed was ($\alpha = .91$).
- **Dreiging.** Dreiging is opgesplitst in hevigheid en ontvankelijkheid van de dreiging.
 - *Hevigheid van de dreiging.* Hevigheid is gemeten met Keller's 'Perceived severity scale' (1999) aan de hand van drie items. De items waren 'Consequenties van het Zika-virus zijn ernstig', 'Het kan gevaarlijk zijn als mensen geïnfecteerd zijn met het Zika-virus' en 'Consequenties van het Zika-virus zijn serieus'. De stellingen zijn gemeten op een 7-punts Likertschaal waarbij 1= helemaal niet en 7= heel erg. De betrouwbaarheid van deze schaal bleek goed ($\alpha = .85$).
 - *Ontvankelijkheid voor de dreiging.* De ontvankelijkheid voor de dreiging is eveneens gemeten aan de hand drie items. De items waren 'Het is waarschijnlijk dat ik geïnfecteerd raak met het Zika-virus', 'Het is waarschijnlijk dat mensen zoals ik het Zika-virus krijgen' en 'Het Zika-virus kan een wereldwijde epidemie worden'. Deze stellingen zijn gemeten op een 7-punts Likertschaal waarbij 1= helemaal niet en 7= erg (Keller, 1999). De schaal is van een 5-punts aangepast naar een 7-punts Likertschaal om zo de verschillende variabelen in de statistische toetsing beter met elkaar te kunnen vergelijken. De betrouwbaarheid van deze schaal bleek voldoende ($\alpha = .73$).

In de analyses werden deze schalen samengevoegd tot één schaal die het concept Dreiging meet. Bij samenvoeging van deze schalen bleek de betrouwbaarheid niet voldoende ($\alpha = .68$). De α verbeterde niet bij weglating van één of meerdere items. In

eerder onderzoek is deze schaal gevalideerd. De α was in dat onderzoek wel minimaal .70. Daarom is ervoor gekozen alle items zoals deze zijn bevraagd in het onderzoek mee te nemen in de analyses.

- **Efficacy.** In dit onderzoek is alleen gekeken naar de mate waarin de lezers van het nieuwsbericht denken dat zij kunnen voorkomen dat zij geïnfecteerd raken met het Zika-virus. Hiervoor is de '*Prevention efficacy scale*' gebruikt. *Prevention efficacy* bestond uit twee items. 'In hoeverre ben je in staat jezelf te beschermen om het Zika-virus te krijgen?' en 'Hoe waarschijnlijk is het dat je in staat bent om te voorkomen dat je geïnfecteerd raakt met het Zika-virus?'. De stellingen zijn gemeten op een 7-punts Likertschaal waarbij 1= helemaal niet waarschijnlijk en 7= zeer waarschijnlijk. De stellingen zijn gebaseerd op de stellingen die Keller (1999) in zijn onderzoek gebruikte. De betrouwbaarheid van deze schaal was goed ($\alpha = .92$).

Daarnaast zijn er vragen opgenomen om te toetsen of de verschillende *frames* van de nieuwsberichten werden opgemerkt.

- **Alarmerend frame.** Om te controleren of de dreiging in de versie met het alarmerend *frame* door de respondenten werd opgemerkt, is de '*Alarm frame scale*' gebruikt (Chang, 2012). Deze schaal bestond uit de vier items 'Het nieuws suggereert dat het Zika-virus een serieus virus is', 'Het nieuws suggereert dat het waarschijnlijk is om het Zika-virus te krijgen', 'Het nieuws suggereert dat het Zika-virus fataal kan zijn' en 'Het nieuws suggereert dat het nodig is om extra waakzaam te zijn'. De betrouwbaarheid van deze schaal was niet voldoende ($\alpha = .65$). Ook bij weglating van één of meerdere items verbeterde de α niet. De *Alarm frame scale* is een gevalideerde schaal. In eerder onderzoek was de α wel minimaal .70. Daarom is er toch voor gekozen alle items zoals deze zijn bevraagd in het onderzoek mee te nemen analyse.
- **Coping frame.** Om te toetsen of de respondenten opmerkten dat het nieuwsbericht advies geeft over maatregelen om het gevoel van dreiging weg te nemen, was een schaal nodig die het coping frame toetst. De items voor deze schaal zijn zelf ontworpen, omdat er geen bestaande schaal gevonden kon worden. De items zijn gebaseerd op de kenmerken waarop Chang (2012) een coping frame analyseert. Chang (2012) onderscheidt hierin *prevention*

efficacy en *treatment efficacy*. Op dit moment is er nog geen behandeling gevonden voor het Zika-virus. De items van deze schaal gingen daarom alleen in op de bescherming tegen het Zika-virus. De items zijn verder op eenzelfde manier geformuleerd als de items uit de *Alarm frame scale* (Chang, 2012). De items van deze schaal waren 'Het nieuws suggereert je je tegen het Zika-virus kan beschermen', 'Het nieuws suggereert dat het waarschijnlijk is dat je jezelf tegen het Zika-virus kan beschermen' en 'Het nieuws suggereert dat het nodig is om je tegen het virus te beschermen'. Een factoranalyse is uitgevoerd, omdat deze schaal voor dit onderzoek is ontworpen. Een principale componentanalyse met oblimin-rotatie liet een oplossing in twee items zien die samen 92.16% van de variantie verklaarden. Het derde item laadde niet voldoende op deze factor en is daarom niet meegenomen in deze schaal. De betrouwbaarheid van de overgebleven twee items van deze schaal was goed ($\alpha = .87$).

Ter controle zijn ook enkele andere variabele in de vragenlijst opgenomen.

- **Geloofwaardigheid.** Om te controleren of respondenten het nieuwsbericht geloofwaardigheid vonden, zijn nog twee items meegenomen: 'Het nieuwsbericht is geloofwaardig' en 'Het nieuws in het nieuwsbericht is aannemelijk' (Chang, 2012). De stellingen zijn gemeten op een 7-punts Likert schaal waarbij 1= helemaal niet en 7= heel erg. De betrouwbaarheid van deze schaal was goed ($\alpha = .81$).
- **Intentie tot gedragsverandering.** Ook is de intentie tot gedragsverandering gemeten. Dit is gemeten aan de hand van drie stellingen. 'Ik ben bereid om maatregelen te treffen die mij helpen het om Zika-virus te voorkomen', 'Ik ben van plan maatregelen te treffen die mij helpen om het Zika-virus te voorkomen' en 'Ik ga maatregelen treffen die mij helpen om het Zika-virus te voorkomen' (Fishbein & Ajzen, 2010). De stellingen zijn gemeten op een 7-punts Likert schaal waarbij 1= helemaal niet en 7= heel erg. De betrouwbaarheid van deze schaal was goed ($\alpha = .85$).
- **Achtergrondgegevens.** Tot slot hebben de proefpersonen enkele achtergrondgegevens ingevuld, zoals geslacht, leeftijd, opleiding en burgerlijke staat.

Procedure

De nieuwsberichten werden in een online experiment aan de proefpersonen voorgelegd. Het experiment is verspreid met het behulp van het online programma Qualtrics. Deelname aan het experiment was vrijwillig en de procedure was voor alle respondenten gelijk. De verschillende versies van het nieuwsbericht werden willekeurig onder de respondenten verdeeld. De proefpersonen werden voornamelijk via het sociale medium Facebook benaderd.

Bij aanvang van het experiment werd allereerst aan de proefpersonen wat algemene informatie over het experiment gegeven om te voorkomen dat zij vooraf te veel kennis kregen over het doel van het experiment. Hierna beantwoordden de respondenten eerst enkele algemene vragen zoals hun geslacht, leeftijd, burgerlijke staat en opleidingsniveau. Vervolgens kregen zij een van de zes nieuwsberichten te lezen. Na het lezen van het nieuwsbericht werd de proefpersonen gevraagd de rest van de vragenlijst in te vullen.

Respondenten namen in een niet gecontroleerde omgeving deel aan het experiment, op een zelfgekozen moment, tijdstip en plaats. Er zijn geen respondenten uitgesloten van deelname aan het onderzoek. Deelnemers deden er gemiddeld tussen de 4 en de 14 minuten over om de vragenlijst in te vullen.

Statistische toetsing

Om de toetsen te kunnen uitvoeren is gebruik gemaakt van IBM SPSS Statistics 21. De afhankelijke variabelen werden getoetst door middel van variantieanalyses (AN(C)OVAS en MAN(C)OVAS). Om de samenhang tussen verschillende variabelen te toetsen zijn co-varianties uitgevoerd. Een factoranalyse is gebruikt om de interne consistentie van de zelf ontworpen schaal te toetsen. Als het gebruik van een factoranalyse niet nodig was, is alleen een Cronbachs alpha (α) gebruikt. Voor de achtergrondgegevens van de respondenten werden descriptieve statistieken gebruikt.

Resultaten

In dit onderzoek stond de volgende hoofdvraag centraal: *In hoeverre heeft het framen van nieuwsberichten met betrekking tot het Zika-virus een effect op de angstgevoelens, perceptie van dreiging en de mate van prevention efficacy bij de ontvanger? En in hoeverre speelt onzekerheid hierin een modererende rol?*

Op basis van voorgaand onderzoek, zijn daarnaast een vijftal hypothesen opgesteld:

H1: Een bericht met een alarmerend *frame* zorgt bij de ontvanger voor meer angst en dreiging dan een bericht met een *coping frame*.

H2: Een bericht met een *coping frame* zorgt voor een hoger gevoel van *prevention efficacy* dan een bericht in een alarmerend *frame*.

H3: Bij een bericht met zowel een alarmerende component als een *coping* component is de kans op intentie tot gedragsverandering het grootst.

H4: Onzekerheid modereert het effect van een alarmerend of een *coping frame* op de mate van angst, dreiging en *prevention efficacy*

H5: Onzekerheid in een nieuwsbericht zorgt voor een hoger gevoel van dreiging en een verminderd gevoel van *prevention efficacy*.

In dit hoofdstuk worden de uitkomsten van de analyses beschreven.

Op basis van de literatuur zijn er eerst correlaties uitgevoerd om te kijken of er een samenhang is tussen vier variabelen. Dit is gedaan voor de variabelen angst, perceptie van dreiging, *prevention efficacy* en intentie tot gedragsverandering. Als een variabele een samenhang vertoont met een andere variabele dan zal deze als covariaat in de analyses meegenomen worden. Omdat het in deze analyses ging om een meerdere variabelen, is er ook een correlatietabel opgenomen (tabel 2).

Allereerst zijn er correlaties berekend voor de variabele angst. Uit een correlatie voor Angst van de respondent en de perceptie van Dreiging bij de respondent bleek er een significant, redelijk sterk positief verband te bestaan ($r(182) = .41, p < .001$). Hoe hoger de angst na het lezen van het nieuwsbericht, hoe hoger de perceptie van dreiging. Uit een correlatie voor Angst van de respondent en de

Intentie tot gedragsverandering van de respondent bleek er ook een significant, redelijk sterk positief verband te bestaan ($r(182) = .46, p < .001$). Hoe hoger het gevoel van angst na het lezen van het nieuwsbericht, hoe groter ook de intentie tot gedragsverandering was.

Vervolgens zijn er correlaties berekend voor de perceptie van dreiging van de respondent. Uit een correlatie voor de perceptie van Dreiging van de respondent en de Intentie tot gedragsverandering van de respondent bleek er een significant, zwak positief verband te bestaan ($r(182) = .30, p = .001$). Hoe hoger de perceptie van dreiging na het lezen van het nieuwsbericht, hoe groter de intentie tot gedragsverandering was.

Tot slot is gekeken of de variabele *prevention efficacy* correleert met intentie tot gedragsverandering. Uit een correlatie voor *Prevention efficacy* van de respondent en de Intentie tot gedragsverandering van de respondent bleek er een positief, maar zeer zwak significant verband te bestaan ($r(182) = .18, p = .015$). Hoe meer de respondenten zichzelf in staat achtten iets aan de dreiging te doen, hoe hoger ook de intentie tot gedragsverandering. Een overzicht van de correlaties is te vinden in onderstaande tabel (tabel 2). De vetgedrukte cijfers waren significant.

Tabel 2. Correlaties (r of r_s) tussen angst, de mate van dreiging, *prevention efficacy* en intentie tot gedragsverandering

Variabele	Angst	Dreiging	<i>Prevention efficacy</i>
dreiging	.41**		
<i>prevention efficacy</i>	-.06	-.03	
intentie	.46**	.30**	.18*

* $p < .050$, ** $p < .010$

Om de hypothesen verder te toetsen, zijn ANCOVA's en MANCOVA's uitgevoerd. Per hypothese worden de uitkomsten van deze analyses besproken.

De eerste hypothese van dit onderzoek was: 'Een bericht met een alarmerend *frame* zorgt bij de ontvanger voor meer angst en een hogere perceptie dreiging dan een bericht met een *coping frame*'. Voor de toetsing van deze hypothese, is een filter op de dataset toegepast. Alleen de nieuwsberichten in een alarmerend *frame* en in een *coping frame* zonder onzekerheid zijn in deze analyse meegenomen. Dat houdt

in 1/3 van de respondenten in deze analyse is meegenomen (60 respondenten). Uit een ANCOVA-analyse voor Angst en Dreiging met als factor het Nieuwsbericht bleek een significant effect voor het Nieuwsbericht ($F(2, 56) = 8.28, p = .001$) na correctie voor het covariaat Intentie tot gedragsverandering. Uit de univariate analyse bleek een effect van het Nieuwsbericht op Dreiging ($F(1, 57) = 16.86, p < .001$). Respondenten die een bericht in een alarmerend *frame* lazen, gaven een hogere perceptie van dreiging aan ($M = 4.71, SD = 0.13$) dan respondenten die een bericht lazen in een *coping frame* ($M = 3.97, SD = 0.13$). Uit de univariate analyse bleek geen significant effect van het Nieuwsbericht op Angst ($F(1, 57) < 1$). Het covariaat Intentie tot gedragsverandering bleek significant gerelateerd aan de mate van Angst die respondenten aangaven te hebben ($F(1, 57) = 10.91, p = .002$) en de perceptie van Dreiging $F(1, 57) = 16.51, p < .001$). De descriptieve statistieken van deze ANCOVA-analyse zijn te vinden in tabel 3.

Tabel 3. De gemiddelden (M), standaarddeviaties (SD) en aantal proefpersonen per conditie (n) voor angst en de mate van dreiging in een alarmerend *frame* en een *coping frame*

	Angst		Dreiging		n
	M	SD	M	SD	
Alarmerend <i>frame</i>	2.81	0.20	4.71	0.13	30
<i>Coping frame</i>	2.65	0.20	3.97	0.13	30

De tweede hypothese van dit onderzoek was: 'Een bericht met een *coping frame* zorgt voor een hoger gevoel van *prevention efficacy* dan een bericht in een alarmerend *frame*'. Voor de toetsing van deze hypothese is hetzelfde filter toegepast als voor de toetsing van hypothese 1. Alleen de nieuwsberichten in een alarmerend *frame* en in een *coping frame* zonder onzekerheid zijn in deze analyse meegenomen. Dat houdt in 1/3 van de respondenten in deze analyse is meegenomen (60 respondenten). Uit een ANCOVA-analyse voor *Prevention efficacy* met als factor het Nieuwsbericht en na correctie voor het covariaat Intentie tot gedragsverandering, bleek een significant effect voor het Nieuwsbericht ($F(1, 57) = 7.75, p = .007$). Respondenten die een nieuwsbericht lazen in een alarmerend *frame* ($M = 3.98, SD = 1.97$) gaven aan zich significant minder in staat te voelen zich tegen het Zika-virus te beschermen dan respondenten die een nieuwsbericht in een *coping frame* lazen (M

= 5.02, $SD = 1.45$). Het covariaat intentie tot gedragsverandering, bleek significant gerelateerd aan de mate van *Prevention efficacy* ($F(1, 57) = 8.60, p = .005$). De descriptieve statistieken van deze ANCOVA-analyse zijn te vinden in tabel 4.

Tabel 4. De gemiddelden (M), standaarddeviaties (SD) en aantal proefpersonen per conditie (n) voor de mate van *prevention efficacy* in een alarmerend *frame* en een *coping frame*

	M	SD	n
Alarmerend <i>frame</i>	3.98	1.97	30
<i>Coping frame</i>	5.02	1.45	30

De derde hypothese van dit onderzoek was: 'Bij een bericht met zowel een alarmerende component als een *coping* component is de kans op intentie tot gedragsverandering het grootst'. Voor de toetsing van deze hypothese is ook een filter toegepast. Alleen de berichten zonder onzekerheid zijn in deze analyse meegenomen. Dat houdt in dat voor deze analyse ongeveer de helft van respondenten is meegenomen (90 respondenten). Uit een ANCOVA-analyse voor Intentie tot gedragsverandering met als factor het Nieuwsbericht bleek er geen significant effect te zijn ($F(1, 84) = 1.49, p = .231$). De covariaten Angst ($F(1, 84) = 12.18, p = .001$), Dreiging ($F(1, 84) = 9.44, p = .003$) en *Prevention efficacy* ($F(1, 84) = 6.47, p = .013$) bleken elk afzonderlijk wel significant gerelateerd aan de Intentie tot gedragsverandering. De descriptieve statistieken van deze ANCOVA-analyse zijn te vinden in tabel 5.

Tabel 5. De gemiddelden (M), standaarddeviaties (SD) en aantal proefpersonen per conditie (n) voor de intentie tot gedragsverandering in een alarmerend *frame*, een *coping frame* en een gemengd *frame*

	M	SD	n
Alarmerend <i>frame</i>	4.37	0.25	30
<i>Coping frame</i>	4.44	0.26	30
Gemengd <i>frame</i>	3.88	0.24	30

Hypothese vier van dit onderzoek was: 'Onzekerheid modereert het effect van een alarmerend of een *coping frame* op de mate van angst, dreiging en *prevention efficacy*.' Om te analyseren of de nieuwsberichten zonder onzekerheidscomponent een ander effect hebben op de afhankelijke variabelen angst, dreiging en *prevention efficacy* dan de nieuwsberichten met een onzekerheidscomponent, zijn er twee nieuwe variabelen aangemaakt. Allereerst is er een variabele voor onzekerheid aangemaakt. Voor deze variabele is alleen een onderscheid gemaakt tussen 'wel' of 'geen' onzekerheidscomponent in het nieuwsbericht. Er is hierin geen rekening gehouden met het soort *frame* (alarmerend, *coping* of gemengd) waarin het nieuwsbericht is geschreven. Voor de tweede nieuwe variabele is alleen rekening gehouden met het soort *frame* maar niet met de onzekerheidscomponent. De berichten in het alarmerende *frame* zijn voor deze variabele samengevoegd tot één variabele, evenals de berichten in het *coping frame* en de berichten in het gemengde *frame*.

Alle respondenten zijn in deze analyse meegenomen. De variabele Onzekerheid is als onafhankelijke (modererende) variabele in de analyse meegenomen. Uit een MANCOVA voor Angst, Dreiging en *Prevention efficacy* met als factor het Nieuwsbericht, gecorrigeerd voor de variabele Intentie tot gedragsverandering, bleek een multivariaat significant hoofdeffect te zijn voor het Nieuwsbericht dat de respondenten hebben gelezen ($F(6, 346) = 2.25, p < .001$). Uit de univariate analyses bleek dat er een effect was van het Nieuwsbericht op de perceptie van Dreiging ($F(2, 175) = 18.81, p < .001$) en op *Prevention efficacy* ($F(2, 175) = 11.90, p < .001$) maar niet op Angst ($F(2, 175) = 2.04, p = .133$). Uit de post-hoc test bleek dat respondenten die een nieuwsbericht in een alarmerend *frame* lazen, een hogere perceptie van dreiging gaven ($M = 4.71, SD = .09$) dan respondenten die een bericht lazen in een *coping frame* ($M = 3.97, SD = .09$) of een gemengd *frame* ($M = 4.61, SD = .09$). Respondenten die een bericht lazen in een *coping frame* gaven een hogere mate van *prevention efficacy* aan ($M = 4.95, SD = .20$) dan respondenten die een bericht lazen in een alarmerend *frame* ($M = 3.66, SD = .19$) of een gemengd *frame* ($M = 4.66, SD = .18$) (Bonferroni-correctie, $p < .050$). Er bleek geen hoofdeffect voor Onzekerheid ($F(3, 173) = 9.92, p = .085$). Er trad ook geen interactie op tussen het Nieuwsbericht en Onzekerheid ($F(6, 346) < 1$).

Het covariaat Intentie tot gedragsverandering bleek significant samen te hangen met Angst ($F(1, 175) = 51.85, p < .001$) Dreiging ($F(1, 175) = 21.54, p < .001$) en *Prevention efficacy* ($F(1, 175) = 6.63, p < .001$).

Tabel 6. De gemiddelden (*M*), standaarddeviaties (*SD*) en aantal proefpersonen per conditie (*n*) voor angst, de mate van dreiging en *prevention efficacy* in een alarmerend *frame*, een *coping frame* en een gemengd *frame*

	Angst		Dreiging		<i>Prevention efficacy</i>		<i>n</i>
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	
Alarmerend <i>frame</i>	2.95	0.14	4.71	0.09	3.66	0.20	90
<i>Coping frame</i>	2.53	0.14	3.97	0.09	4.62	0.20	90
Gemengd <i>frame</i>	2.76	0.14	4.61	0.09	4.66	0.19	92

De vijfde, en tevens laatste, hypothese van dit onderzoek was: ‘Onzekerheid in een nieuwsbericht zorgt voor een hoger gevoel van dreiging en een verminderd gevoel van *prevention efficacy*’. Om te analyseren of een nieuwsbericht met een onzekerheidscomponent van invloed is op de mate van het gevoel van dreiging en de mate van *prevention efficacy* is een multivariate analyse uitgevoerd. Ook in deze analyse is een filter toegepast. Om te analyseren of de nieuwsberichten zonder onzekerheidscomponent een ander effect hebben op de afhankelijke variabelen angst, dreiging en *prevention efficacy* dan de nieuwsberichten met een onzekerheidscomponent, is een nieuwe variabele aangemaakt. In deze variabele is alleen een onderscheid gemaakt tussen ‘wel’ of ‘geen’ onzekerheidscomponent en is geen rekening gehouden met het soort *frame* (alarmerend, *coping* of gemengd). Uit een MANCOVA-analyse voor Dreiging en *Prevention efficacy* met als factor Onzekerheid en als covariaten Angst en Intentie tot gedragsverandering, bleek er geen significant effect te zijn ($F(2, 177) < 1$). Ook uit deze analyse blijkt dat een onzekerheidscomponent niet zorgt voor een hogere perceptie van dreiging of een verminderd gevoel van *prevention efficacy*. Angst bleek wel samen te hangen met Dreiging ($F(1, 178) = 20.51, p < .001$) en *Prevention efficacy* ($F(1, 178) = 3.99, p = .047$). Intentie tot gedragsverandering hing niet samen met Dreiging ($F(1, 178) = 3.11, p = .080$) maar wel met *Prevention efficacy* ($F(1, 178) = 9.30, p = .003$). De descriptieve statistieken van deze MANCOVA-analyse zijn te vinden in tabel 7.

Tabel 7. De gemiddelden (*M*), standaarddeviaties (*SD*) en aantal proefpersonen per conditie (*n*) voor de mate van dreiging en *prevention efficacy* bij nieuwsberichten met en nieuwsberichten zonder onzekerheidscomponent

	Dreiging		<i>Prevention efficacy</i>		<i>n</i>
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	
Nieuwsbericht met onzekerheid	4.46	0.78	4.54	0.17	92
Nieuwsbericht zonder onzekerheid	4.41	0.78	4.31	0.17	90

Om te controleren of de manipulaties waren geslaagd, zijn de nieuwsberichten met elkaar vergeleken voor de *alarm frame scale* en de *coping frame* schaal. Voor deze analyse is een filter toegepast op de data. Voor deze analyses zijn de berichten in het alarmerende *frame* samengevoegd tot één variabele, evenals de berichten in het *coping frame* en de berichten in het gemengde *frame*.

Allereerst is gecontroleerd welke van de nieuwsberichten als het meest dreigend werd gezien. Hiervoor zijn de nieuwsberichten onderling met elkaar vergeleken op basis van de *alarm frame scale*. Uit een eenweg variantie-analyse voor de *alarm frame scale* met als factor het Nieuwsbericht dat de respondenten hebben gelezen, bleek er een significant hoofdeffect te zijn voor de mate waarin het nieuwsbericht als dreigend werd gezien ($F(2, 178) = 17.39, p < .001$). Uit de post-hoc test bleek dat respondenten die een nieuwsbericht in een alarmerend *frame* lazen ($M = 5.18, SD = 1.15$) het nieuwsbericht dreigender vonden dan respondenten die een nieuwsbericht in een *coping frame* lazen ($M = 4.57, SD = 1.03$). Nieuwsberichten in een gemengd *frame* werden als het meest dreigend beoordeeld ($M = 5.63, SD = .78$) (Bonferroni-correctie, $p < .050$).

Eenzelfde analyse is gedaan voor de *coping frame* schaal. Er is geanalyseerd of de respondenten opmerkten dat het nieuwsbericht advies geeft over maatregelen om het gevoel van dreiging weg te nemen. Uit een eenweg variantie-analyse voor de *coping frame* schaal met als factor het Nieuwsbericht dat de respondenten hebben gelezen, bleek er een significant hoofdeffect te zijn voor de mate waarin het nieuwsbericht als dreigend werd gezien ($F(2, 178) = 58.00, p < .001$). Uit de post-hoc test bleek dat respondenten die een nieuwsbericht in een alarmerend *frame* lazen (M

= 2.78, $SD = 1.38$) minder vonden dat het nieuwsbericht advies gaf over te nemen maatregelen dan respondenten die een nieuwsbericht in een *coping frame* lazen ($M = 5.26$, $SD = 1.18$). Nieuwsberichten in een gemengd *frame* verschilde wel significant van nieuwsberichten in een alarmerend *frame*, maar niet van nieuwsberichten in een *coping frame* ($M = 4.88$, $SD = 1.57$) (Bonferroni-correctie, $p < .050$). Hieruit blijkt dat de manipulaties waren geslaagd. De descriptieve statistieken van deze manipulatiecheck zijn te vinden in tabel 8.

Tabel 8. De gemiddelden (M), standaarddeviaties (SD) en aantal proefpersonen per conditie (n) voor de *alarm frame scale* en de *coping frame* schaal

	<i>Alarm frame scale</i>		<i>Coping frame</i> schaal		
	M	SD	M	SD	n
Alarmerend <i>frame</i>	5.18	1.15	2.78	1.38	90
<i>Coping frame</i>	4.57	1.03	5.26	1.18	90
Gemengd <i>frame</i>	5.63	0.78	4.88	1.57	92

Tot slot is getoetst of de nieuwsberichten op geloofwaardigheid van elkaar verschilden. Uit een eenweg variantie-analyse voor Geloofwaardigheid met als factor het Nieuwsbericht dat de respondenten hebben gelezen, bleken de nieuwsberichten niet van elkaar te verschillen wat betreft geloofwaardigheid ($F(5, 182) < 1$). De nieuwsberichten werden door de respondenten als geloofwaardig beoordeeld, gemiddeld namelijk 4.99 op een 7 punt Likertschaal, waarbij 1 = niet geloofwaardig en 7 = geloofwaardig.

Conclusie en discussie

Conclusie

De hoofdvraag van dit onderzoek was: *In hoeverre heeft het framen van nieuwsberichten met betrekking tot het Zika-virus een effect op de angstgevoelens, perceptie van dreiging en de mate van prevention efficacy bij de ontvanger? En in hoeverre speelt onzekerheid hierin een modererende rol?*

Om antwoord te geven op deze hoofdvraag zijn verschillende hypothesen getoetst. Uit dit onderzoek bleken er nauwelijks significante verschillen te bestaan tussen berichten in een alarmerend *frame*, een *coping frame* of nieuwsberichten in een gemengd *frame* op de gekozen variabelen. Ook bleek het nauwelijks uit te maken of er wel of geen onzekerheidscomponent in het nieuwsbericht was toegevoegd. Per hypothese zullen de resultaten worden besproken.

De eerste hypothese van dit onderzoek was: 'Een bericht met een alarmerend *frame* zorgt bij de ontvanger voor meer angst en dreiging dan een bericht met een *coping frame*'. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek kan deze hypothese deels worden bevestigd. Een bericht in een alarmerend *frame* zorgt wel voor een hoger gevoel van dreiging, maar niet voor een hoger gevoel van angst. Het covariaat intentie tot gedragsverandering bleek zowel significant gerelateerd aan de mate van angst, als aan de perceptie van dreiging.

De tweede hypothese van dit onderzoek was: 'Een bericht met een *coping frame* zorgt voor een hoger gevoel van *prevention efficacy* dan een bericht in een alarmerend *frame*.' Deze hypothese kon op basis van dit onderzoek worden bevestigd. Uit de analyses bleek dat respondenten die een nieuwsbericht in een *coping frame* hadden gelezen zich significant beter in staat voelden tegen het Zika-virus te beschermen dan de respondenten die een nieuwsbericht in een alarmerend *frame* hadden gelezen. In deze analyse bleek het covariaat Intentie tot gedragsverandering significant gerelateerd aan *prevention efficacy*.

De derde hypothese 'Bij een bericht met zowel een alarmerende component als een *coping* component is de kans op intentie tot gedragsverandering het grootst' kon op basis van dit onderzoek, tegen de verwachting in, niet worden bevestigd. De intentie tot gedragsverandering was bij een nieuwsbericht met een gemengd *frame* niet groter dan bij een nieuwsbericht in een alarmerend *frame* of een nieuwsbericht in

een *coping frame*. De covariaten angst, dreiging en *prevention efficacy* bleken alle drie wel significant samen te hangen met de afhankelijke variabele intentie tot gedragsverandering.

Hypothese 4 in dit onderzoek was: 'Onzekerheid modereert het effect van een alarmerend of een *coping frame* op de mate van angst, dreiging en *prevention efficacy*. Ook deze vierde hypothese kon op basis van dit onderzoek niet worden bevestigd. Uit de analyses blijkt dat onzekerheid geen modererend effect heeft op de mate van angst, de perceptie van dreiging of *prevention efficacy*. Er bleek ook geen interactie-effect te zijn tussen onzekerheid en het nieuwsbericht dat de respondenten hebben gelezen. Er bleken wel significante effecten te zijn van het nieuwsbericht op de perceptie van dreiging en op *prevention efficacy*. Er was geen effect op angst. Het covariaat intentie tot gedragsverandering bleek wel significant samen te hangen met angst, dreiging en *prevention efficacy*.

Hypothese 5, 'Onzekerheid in een nieuwsbericht zorgt voor een hoger gevoel van dreiging en een verminderd gevoel van *prevention efficacy*', kon op basis van dit onderzoek ook niet worden bevestigd. Onzekerheid leidde tegen de verwachting in niet tot een hogere perceptie van dreiging of een verminderd gevoel van *prevention efficacy*. Het covariaat angst bleek wel samen te hangen met dreiging en *prevention efficacy*. Intentie tot gedragsverandering bleek alleen samen te hangen met *prevention efficacy*.

Er kan geconcludeerd worden dat de hoofdvraag op basis van dit onderzoek deels kan worden bevestigd. Er bleken effecten te zijn van *frames* in nieuwsberichten op angstgevoelens, perceptie van dreiging, en de mate van *prevention efficacy* bij de ontvanger. *Frames* kunnen van invloed zijn op ervaren dreiging en *efficacy*, maar niet op angst. Onzekerheid bleek geen (modererende) rol te spelen.

Discussie

Verklaringen van de resultaten

Zoals blijkt uit de resultaten en de conclusie kunnen van de vijf vooraf opgestelde hypothesen er twee worden bevestigd. Berichten in een alarmerend *frame* leiden inderdaad tot een hoger gevoel van dreiging dan berichten in een *coping frame*. Ze leiden echter niet tot meer angst zoals dat in het onderzoek van Chang (2012) wel

werd gevonden. Berichten in een *coping frame* verhoogden zoals verwacht wel het gevoel van *prevention efficacy*. Witte (1992) vond dat een hoog gevoel van dreiging ook tot meer angst leidt en deze samenhang werd ook in dit onderzoek gevonden. Daarnaast schreef Witte (1992) dat wanneer iemand zichzelf in staat acht iets aan een dreiging te doen, dit ook de intentie tot gedragsverandering verhoogt. Ook de samenhang tussen deze variabelen werd in dit onderzoek gevonden. Smith et al. (2007) vonden dat wanneer iemand dreiging ervaart, ook sneller zijn of haar gedrag aan zal passen. Ook de samenhang tussen deze twee variabelen werd in dit onderzoek bevestigd. Een relatie tussen de mate van dreiging en de mate van *efficacy* zoals Witte (1992) die voorspelde werd niet gevonden. Volgens Witte (1992) zijn nieuwsberichten met zowel een alarmerende component als een *coping* component het meest effectief. De kans dat de ontvanger het gedrag na het lezen van een dergelijk bericht zal aanpassen of de intentie heeft dit te doen is dan het grootst. Dat bleek niet uit dit onderzoek. Respondenten die een nieuwsbericht in een gemengd *frame* lazen, hadden geen hogere intentie tot gedragsverandering. Ook de verwachting van Goodall et al. (2012) dat een onzekerheidscomponent in een nieuwsbericht van invloed is op de mate van dreiging en *efficacy*, kan op basis van dit onderzoek niet worden bevestigd.

Verklaringen voor de uitkomsten van dit onderzoek kunnen onder andere gevonden worden in het gebruikte materiaal. Berry et al. (2007), Goodall et al. (2012) en Klemm et al. (2014) maakten in hun reviews naar nieuwsberichten over epidemieën allen gebruik van bestaande nieuwsberichten uit kranten of van het internet. Op basis hiervan concludeerden zij dat er vooral op een alarmerende manier over deze virussen werd geschreven. Het materiaal uit dit onderzoek is zelf ontworpen. Er is in dit onderzoek dus geen gebruik gemaakt van 'echte' nieuwsberichten uit kranten of nieuwssites, zoals dat wel is gedaan in het onderzoek van Chang (2012) naar de effecten van deze nieuwsberichten op de ontvanger. Hoewel de manipulaties geslaagd bleken, kan het zijn dat deze in een echte nieuwsbericht anders uitpakken. De ecologische validiteit van dit onderzoek is hiermee beperkt. De respondenten vonden de nieuwsberichten echter wel geloofwaardig (zie tabel 10).

Uit eerder onderzoek bleek daarnaast dat ook evidentie in een nieuwsbericht ervoor kan zorgen dat het bericht alarmerender wordt (Berry, 2007; Dudo, 2007; Zillman, 1996, 2006). Dat kan gedaan worden door *exemplars* te geven, experts aan

het woord te laten, afbeeldingen te gebruiken of cijfers te geven. In dit onderzoek is daar geen gebruik van gemaakt. In dit onderzoek zijn alleen op gebied van de verschillende frames manipulaties toegepast. Een toevoeging van evidentietypen zou de nieuwsberichten alarmerender kunnen maken, maar dan zou het effect van frames wellicht verloren zijn gegaan.

Kwaliteit van het onderzoek

Er kunnen bij dit onderzoek ook verschillende kanttekeningen worden geplaatst. De verwachting was dat er een verschil zou optreden in mate van angst, dreiging, *prevention efficacy* en intentie tot gedragsverandering tussen nieuwsberichten in de verschillende frames. De resultaten van dit onderzoek laten zien dat er bijna geen significante verschillen optraden tussen nieuwsberichten in de verschillende frames, hoewel de manipulaties wel geslaagd waren. Uit tabel 8 blijkt echter wel dat de scores op mate van dreiging, *prevention efficacy* en intentie tot gedragsverandering hoog waren. De gemiddelde scores op deze variabelen lagen op een schaal van 1 – 7 (waarbij 1 = negatief en 7 = positief) allemaal ruim boven de 3.5. Alleen de gemiddelde score van angst lag onder de 3.5. Dat betekent dat de respondenten wel een hoge perceptie van dreiging hadden, een hoge intentie tot gedragsverandering hadden en zich in staat achtten iets tegen de dreiging te kunnen doen (*prevention efficacy*), maar dat de scores op deze variabelen tussen de verschillende nieuwsberichten niet significant van elkaar verschilden. Dit kan een verklaring zijn waarom een aantal hypothesen op basis van dit onderzoek niet kon worden bevestigd.

Daarnaast was de lengte van de nieuwsberichten niet gelijk. Het verschil tussen het kortste bericht en het langste bericht was 127 woorden. Dat is een belangrijk discussiepunt aan het materiaal van dit onderzoek. Gelijke lengte van de nieuwsberichten maakt het materiaal wellicht beter vergelijkbaar. Daarnaast had het dit onderzoek meer valide en betrouwbaar gemaakt.

Uit de pre-test bleek verder dat de verschillen tussen de manipulaties van de nieuwsberichten in het alarmerende *frame* niet waren geslaagd. Om de verschillen in de *frames* duidelijker te maken, zijn enkele uitdrukkingen in de nieuwsberichten in het alarmerende *frame* daarom iets sterker gemaakt. De uitdrukkingen konden echter niet té sterk worden gemaakt, omdat ook dan het effect van *framing* misschien

verloren zou gaan en de nadruk dan meer zou liggen op het taalgebruik. Hoewel de manipulaties in het experiment wel geslaagd bleken, waren de verschillen tussen de nieuwsberichten uiteindelijk misschien toch niet groot genoeg om significante resultaten op te leveren op gevoelens van angst of dreiging.

Voor alle schalen is in dit onderzoek opnieuw een Cronbach's α berekend; ook voor de al eerder gevalideerde schalen. Voor een aantal schalen bleek de betrouwbaarheid niet te voldoen aan de vereiste $\alpha = 0.7$, waar in eerder onderzoek de Cronbach's α wel hoog genoeg was. Dit is mogelijk te wijten aan een onjuiste vertaling van deze schalen of door de aanpassing van deze schalen zodat ze bruikbaar waren voor dit onderzoek. In vervolgonderzoek zou goed gekeken moeten worden naar de vertaling of het gebruik van deze schalen om ervoor te zorgen dat de betrouwbaarheid wel adequaat is.

Een kanttekening bij dit onderzoek moet verder geplaatst worden bij het verloop van het Zika-virus ten tijde van de afname van dit onderzoek. Op het moment dat dit onderzoek werd ontworpen, was het onzeker hoe het virus zich in de daaropvolgende maanden zou ontwikkelen. Het virus kon zich snel ontwikkelen, verder over de wereld verspreiden en daar een gevaar vormen, of geen van beide. Dat laatste lijkt het geval te zijn. De berichtgeving rondom het virus is in Nederland in de laatste maanden een stuk minder geworden. Het Zika-virus komt daarnaast (nog) niet voor in Nederland of in Europa en vormt daar (nog) geen gevaar waardoor de kans op besmetting in Nederland of Europa op dit moment klein lijkt. Mogelijk voelden de respondenten op het moment van deelname weinig echte angst, dreiging of druk om preventieve maatregelen te treffen en is dit van invloed geweest op de resultaten van dit onderzoek.

Een andere belangrijke kanttekening moet geplaatst worden bij het volgende: media hebben de macht om te bepalen hóe zij het nieuws willen brengen (Wallack et al., 1993). Ze bepalen welk nieuws ze willen vertellen en hebben invloed op de manier waarop zij dit nieuws opschrijven. Dit kan ertoe leiden dat ze bepaald nieuws erger maken dan het in werkelijkheid is (Klemm et al., 2014; Signorelli, 1993) om hier wellicht meer lezers mee te trekken. Aan het begin van dit onderzoek, werd de hoop uitgesproken dat dit onderzoek zou kunnen bijdragen aan bewustwording bij zowel de journalist als bij de lezer. De invloed die de journalist kan hebben op de lezer en de wetenschap van de lezer wat deze invloed op hem kan betekenen. Echter, er moet hierbij wel kritisch gekeken worden naar het doel van een nieuwsbericht over

een gezondheidsissue. Willen de schrijvers van die nieuwsberichten de lezers alleen informeren over een gezondheidsissue, moeten de nieuwsberichten ook de kennis van de ontvanger vergroten, of hen overtuigen om hun gedrag aan te passen? Of dient het wellicht nog een ander doel? Het *frame* waarin een nieuwsbericht is geschreven, zal daarom ook afhankelijk zijn van het doel van dat bericht. Of net andersom: het doel van het nieuwsbericht bepaalt misschien het *frame*. Als het doel is dat media bijdragen aan het aanpassen van het gedrag van de ontvanger dan is een gemengd *frame* wellicht de beste optie. Is dat niet het doel van het bericht dan zal de berichtgeving waarschijnlijk geschreven zijn in een alarmerend *frame* zoals blijkt uit de onderzoeken van Berry et al. (2007), Chang (2012), Goodall et al (2012) en Klemm et al. (2014). Deze factoren moeten in vervolgonderzoek worden meegenomen.

Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Veel onderzoek naar de effecten van frames van nieuwsberichten over gezondheidsissues is er niet gedaan. Het onderzoek dat gedaan is bestond voornamelijk uit reviews of analyses van bestaande nieuwsberichten. Het onderzoek van Chang (2012) en het huidige onderzoek hebben wel een poging gedaan onderzoek te doen naar de effecten van frames in nieuwsberichten. Omdat dit maar een beperkt aantal studies zijn, is meer onderzoek nodig om te bepalen wat berichtgeving over gezondheidsissues precies met de ontvanger doet.

Vervolgonderzoek zou verder in moeten gaan op de vraag onder welke omstandigheden *frames* van invloed zijn op de mate van angst of dreiging die mensen ervaren en op welke manier zij hier vervolgens op reageren. Het Zika-virus bijvoorbeeld lijkt nu niet zo gevaarlijk te zijn als in de beginfase werd verwacht. Misschien waren de resultaten anders geweest als het Zika-virus in Nederland of omliggende landen een groter gevaar had gevormd. Ook de ernst van een virus moet worden meegenomen. Het ene virus is beheersbaar en het andere niet. Virussen kunnen dodelijk zijn, van andere word je alleen tijdelijk ziek. De invloed van een alarmerend, een *coping frame* of een gemengd *frame* kan dan verschillen. Verder onderzoek kan hier verder op ingaan.

Chang (2012) vergeleek in haar onderzoek nieuws op televisie, internet en in de kranten. Vervolgonderzoek naar effecten van berichtgeving in alarmerende,

coping of gemengde *frames* zou ook onderzoek kunnen doen naar de effecten van andere media of een combinatie van verschillende media. Bijvoorbeeld: Wanneer nieuwsberichten in kranten in een alarmerend *frame* geschreven zijn maar er op televisie maatregelen worden gegeven, geeft dit dan hetzelfde effect als wanneer in nieuwsberichten aan beide wordt gerefereerd?

Tot slot. Niet elke mug hoeft uit te groeien tot een olifant, zolang er maar wordt aangegeven wat je moet doen om dat te voorkomen. De meeste muggen laten zich met de juiste hulpmiddelen namelijk best goed vangen. Hoe er wordt geschreven over gezondheidsissues zoals het Zika-virus kan van grote invloed zijn op de perceptie die mensen hebben over dat gezondheidsissue. Meer onderzoek is nodig om te weten te komen onder welke omstandigheden *frames* precies van invloed zijn en hoe groot deze invloed dan is.

Literatuur

ANP (2014, 29 december). Meer dan 20 duizend ebola besmettingen. *de Volkskrant*. Geraadpleegd op 24 maart via <http://www.volkskrant.nl/>

Berry T.R., Wharf-Higgins J, & Naylor P.J. (2007). SARS wars: an examination of the quantity and construction of health information in the news media. *Health Communication*, 21(1), 35-44

Brashers, D. E. (2001). Communication and uncertainty management. *Journal of Communication*, 51, 477–497.

Centers for Disease Control and Prevention. (2016). *Symptoms, Diagnosis, & Treatment*. Geraadpleegd op 17 februari via <http://www.cdc.gov/zika/symptoms/index.html>

Centers for Disease Control and Prevention. (2016). *Zika-virus*. Geraadpleegd op 17 februari via <http://www.cdc.gov/zika/index.html>

Chang C. (2012). News coverage of health-related issues and its impacts on perceptions: Taiwan as an example. *Health Communication*, 27(2), 111-23. doi:10.1080/10410236.2011.569004

Chew C., Eysenbach G. (2010) Pandemics in the Age of Twitter: Content Analysis of Tweets during the 2009 H1N1 Outbreak. *PLoS ONE* 5(11): e14118. doi:10.1371/journal.pone.0014118

Coleman, R., & Thorson, E. (2002). The effects of news stories that put crime and violence into context: Testing the public health model of reporting. *Journal of Health Communication*, 7, 401–425.

Covello, V. T., & Peters, R. G. (2002). Women's perceptions of the risks of age-related diseases, including breast cancer: Reports from a 3-year research study. *Health Communication*, 14, 377–395.

Dudo, A. D., M. F. Dahlstrom, and D. Brossard. 2007. "Reporting a Potential Pandemic: A Risk-related Assessment of Avian Influenza Coverage in U.S. Newspapers." *Science Communication* 28 (4): 429–454

Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58.

Fishbein, M., & Ajzen, I. (2010). *Predicting and changing behavior: The reasoned action approach*. New York: Psychology Press (Taylor & Francis)

Glik, D. C. (2007). Risk Communication for Public Health Emergencies. *Annual Review of Public Health* 28 (Apr.): 33–54

Goodall, C., Sabo, J., Cline, R., & Egbert, N. (2012). Threat, efficacy, and uncertainty in the first 5 months of national print and electronic news coverage of the H1N1 virus. *Journal of health communication*, 17(3), 338-355.

Hersenstichting. (2016). Microcefalie. Geraadpleegd op 7 maart via <https://www.hersenstichting.nl/allesoverhersenen/hersenaandoeningen/microcefalie?gclid=CNKFopSByssCFW8o0wod9JkPnw>

Househ, M. (2015). Communicating Ebola through social media and electronic news media outlets: A cross-sectional study. *Health Informatics Journal*. doi:10.1177/1460458214568037

Keller, A. P. (1999). Converting the unconverted: The effect of inclination and opportunity to discount health-related fear appeals. *Journal of Applied Psychology*, 84, 403–415.

Klemm, C., Das, E., & Hartmann, T. (2014). Swine flu and hype: a systematic review of media dramatization of the H1N1 influenza pandemic. *Journal of Risk Research*, (ahead-of-print), 1-20.

Knols, B. (Medisch Etymoloog). (2016, 27 januari). *Jinek*. Hilversum: KRO/NCRV

Mudde, T., (2016, 28 januari). Zika-virus mogelijk via sperma overgedragen, WHO bezorgd over groei. *de Volkskrant*. Geraadpleegd op 24 februari 2016 via: <http://www.volkskrant.nl/wetenschap/zika-virus-mogelijk-via-sperma-overgedragen-who-bezorgd-over-groei~a4233947/>

Signorielli, N. (1993). Mass media images and impact on health: A sourcebook. Westport, CT: Greenwood.

Smith, R., Ferrara, M., & Witte, K. (2007). Social Sides of Health Risks: Stigma and Collective Effectiviteit . *Health Communication*, 21(1), 55-64.

Wallack, L., Dorfman, L., Jernigan, D., & Themba, M. (1993). Mediaadvocacy and public health: Power for prevention. Newbury Park, CA: Sage.

Witte, K. (1992). Putting the fear back into fear appeals: The extended parallel process model. *Communication Monographs*, 59, 329–349.

Witte, K. (1994). Fear Control an Danger Control: A Test of the Extended Parallel Process Model (EPPM). *Communication Monographs*, 61(2), 113-34.

Witte, K., & Allen, M. (2000). A meta-analysis of fear appeals: Implications for effective public health campaigns. *Health Education & Behavior*, 27, 608–632

Zillmann, D., and S. L. Gan. 1996. "Effects of Threatening Images in News Programs on the Perception of Risk to Others and Self." *Medienpsychologie: Zeitschrift für Individual und Massenkommunikation* 8: 288–305, 317–318.

Zillmann, D., R. Gibson, and Stephanie L. Sargent. 1999. "Effects of Photographs in Newsmagazine Reports on Issue Perception." *Media Psychology* 1 (3): 207–228.

Bijlagen

Bijlage 1 – Vragenlijst

Beste lezer,

In het kader van mijn afstuderen, doe ik onderzoek naar nieuwsberichten,

Lees de vragen goed door voordat u deze beantwoordt. In totaal zal het invullen van de vragenlijst ongeveer 10 minuten duren. Er is geen tijdslimiet; u kunt er dus zo lang over doen als u wilt. Er zijn geen goede of foute antwoorden. Het gaat om uw mening of gevoel bij het antwoord op de stellingen. De vragenlijst is volledig anoniem en de antwoorden worden alleen gebruikt voor dit onderzoek.

Als u naar aanleiding van dit onderzoek nog vragen heeft, dan kunt u mailen naar c.levelink@student.ru.nl.

Door op volgende te klikken geeft u toestemming om de door u ingevulde gegevens te gebruiken voor dit onderzoek.

Ik wil u alvast hartelijk danken voor uw deelname aan dit onderzoek!

Karlijn Levelink
Student Master Communicatie & Beïnvloeding
Radboud Universiteit Nijmegen

Allereerst volgen er een aantal algemene vragen

1. Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw

2. Wat is je leeftijd?

...

3. Wat is je burgerlijke staat?

- Alleenstaand
- In een relatie (niet samenwonend of getrouwd)
- Samenwonend of getrouwd
- Gescheiden
- Weduwnaar / weduwe

4. Wat is je hoogst genoten of huidige opleidingsniveau?

- Basisonderwijs
- Middelbare school (VMBO, HAVO, VWO)
- Middelbaar onderwijs (MBO)
- Hoger onderwijs (HBO)
- Wetenschappelijk onderwijs (Universiteit)

Op de volgende pagina ziet u een nieuwsbericht. Lees deze rustig en aandachtig door. Als u het nieuwsbericht hebt gelezen klikt u op >>. Er zullen dan enkele vragen over dit nieuwsbericht worden gesteld. (Voor de nieuwsberichten zie bijlage 2).

Reageer op de volgende stellingen. Het nieuwsbericht dat u zojuist heeft gelezen is/zou:

Schaal 1-7 waarbij 1 = helemaal mee oneens en 7 = helemaal mee eens.

5. Geloofwaardig
6. In een echte krant kunnen staan

Reageer op de volgende stellingen. Het nieuwsbericht suggereerde dat:

Schaal 1-7 waarbij 1 = helemaal mee oneens en 7 = helemaal mee eens.

7. Het nieuws suggereert dat het Zika-virus een serieus virus is
8. Het nieuws suggereert dat het waarschijnlijk is om het Zika-virus te krijgen
9. Het nieuws suggereert dat het Zika-virus fataal kan zijn
10. Het nieuws suggereert dat het nodig is om extra waakzaam te zijn

Reageer op de volgende stellingen. Het nieuwsbericht suggereerde dat:

Schaal 1-7 waarbij 1 = helemaal mee oneens en 7 = helemaal mee eens

11. Het nieuws suggereert je je tegen het Zika-virus kan beschermen
12. Het nieuws suggereert dat het waarschijnlijk is dat je jezelf tegen het Zika-virus kan beschermen
13. Het nieuws suggereert dat het nodig is om je tegen het virus te beschermen

Reageer op de volgende stellingen. Het nieuwsbericht suggereerde dat:

Schaal 1-7 waarbij 1 = helemaal niet en 7 = heel erg

Het nieuwsbericht maakte me:

14. Angstig
15. Gespannen
16. Nerveus
17. Bezorgd
18. Ongemakkelijk
19. Misselijk

Reageer op de volgende stellingen. Het nieuwsbericht suggereerde dat:

Schaal 1-7 waarbij 1 = helemaal mee oneens en 7 = helemaal mee eens

20. De consequenties van het Zika-virus zijn ernstig
21. Het kan gevaarlijk zijn als mensen geïnfecteerd zijn met het Zika-virus
22. Consequenties van het Zika-virus zijn serieus'
23. Het is waarschijnlijk dat ik geïnfecteerd raak met het Zika-virus
24. Het is waarschijnlijk dat mensen zoals ik het Zika-virus krijgen
25. Het Zika-virus kan een wereldwijde epidemie worden

Reageer op de volgende stellingen. Het nieuwsbericht suggereerde dat:

Schaal 1-7 waarbij 1 = zeer onwaarschijnlijk en 7 = zeer waarschijnlijk

26. In hoeverre ben je in staat jezelf te beschermen om het Zika-virus te krijgen?
27. Hoe waarschijnlijk is het dat je in staat bent om te voorkomen dat je geïnfecteerd raak met het Zika-virus?

28. Waar denk dat je dit onderzoek over ging?

Bijlage 2 – Nieuwsberichten

Nieuwsbericht 1. Alarmerend *frame*

De gevaren van het Zika-virus

Sinds mei 2015 heeft de wereld te maken met het tot dan toe relatief onbekende Zika-virus. Een virus dat wordt verspreid door een mug. Het aantal mensen dat besmet raakt met het virus groeit erg snel. In Nederland staat de teller inmiddels op ruim 40 ziektegevallen. Op 1 februari van dit jaar riep de World Health Organization zelfs een internationale noodtoestand uit. Komende zomer is de kans groot dat het virus zich ook in Europa zal verspreiden. Wat is al bekend van het Zika-virus en hoe gevaarlijk is het?

Risico's

Het virus vormt een gevaar voor iedereen die door de mug die het virus verspreidt wordt gestoken. Wanneer zwangere vrouwen door de mug worden gestoken en besmet raken met het virus, kan het virus worden overgedragen op het nog ongeboren kind. Hierdoor kunnen de hersenen van het kind zich niet goed ontwikkelen. Dit kan leiden tot zeer ernstige afwijkingen, waaronder een verstandelijke handicap, motorische problemen en vaak ook andere aangeboren afwijkingen in de orgaansystemen.

Ook voor niet zwangere vrouwen, mannen en kinderen kan de steek van een mug grote gevolgen hebben. Het Zika-virus kan dan leiden tot een ernstige verstoring van het niet-centrale zenuwstelsel. Mensen krijgen hierdoor last van gevoelloosheid of tintelingen. Het kan daarnaast leiden tot uitvalsverschijnselen van de ledematen of zelfs het ademhalingsstelsel.

Wanneer een man besmet is met het virus, kan hij het via onbeschermd seks overdragen aan zijn partner, waardoor ook deze besmet kan raken. Met alle grote gevolgen van dien. Hiervan zijn in Europa al meerdere gevallen bekend.

Nieuwsbericht 2. Alarmerend *frame* + onzekerheid

De gevaren van het Zika-virus

Sinds mei 2015 heeft de wereld te maken met het tot dan toe relatief onbekende Zika-virus. Een virus dat wordt verspreid door een mug. Het aantal mensen dat besmet raakt met het virus groeit erg snel. In Nederland staat de teller inmiddels op ruim 40 ziektegevallen. Op 1 februari van dit jaar riep de World Health Organization zelfs een internationale noodtoestand uit. Komende zomer is de kans groot dat het virus zich ook in Europa zal verspreiden. Wat is al bekend van het Zika-virus en hoe gevaarlijk is het?

Risico's

Het virus vormt een gevaar voor iedereen die door de mug die het virus verspreidt wordt gestoken. Wanneer zwangere vrouwen door de mug worden gestoken en besmet raken met het virus, kan het virus worden overgedragen op het nog ongeboren kind. Hierdoor kunnen de hersenen van het kind zich niet goed ontwikkelen. Dit kan leiden tot zeer ernstige afwijkingen, waaronder een verstandelijke handicap, motorische problemen en vaak ook andere aangeboren afwijkingen in de orgaansystemen.

Ook voor niet zwangere vrouwen, mannen en kinderen kan de steek van een mug grote gevolgen hebben. Het Zika-virus kan dan leiden tot een ernstige verstoring van het niet-centrale zenuwstelsel. Mensen krijgen hierdoor last van gevoelloosheid of tintelingen. Het kan daarnaast leiden tot uitvalsverschijnselen van de ledematen of zelfs het ademhalingsstelsel.

Wanneer een man besmet is met het virus, kan hij het via onbeschermd seks overdragen aan zijn partner, waardoor ook deze besmet kan raken. Met alle grote gevolgen van dien. Hiervan zijn in Europa al meerdere gevallen bekend.

Onduidelijkheden

Toch zijn er ook nog veel onduidelijkheden over de gevolgen van het virus. De komende maanden zal het virus zich naar alle waarschijnlijkheid ook verspreiden naar Europa. Hierdoor loop je ook in Europa kans om besmet te raken met het Zika-virus. Een vaccin tegen Zika is nog niet voor handen. Bescherming tegen of genezing van het virus is daardoor niet mogelijk. Onduidelijk is nog hoe lang het virus in de bloedbaan actief blijft, waardoor iemand ook op latere termijn nog ziek kan worden.

Nieuwsbericht 3. *Coping frame*

Bescherming tegen het Zika-virus

Sinds mei 2015 heeft de wereld te maken met het Zika-virus. Een virus dat wordt verspreid door een mug. In Nederland staat de teller inmiddels op zo'n 40 ziektegevallen. Op 1 februari van dit jaar riep de World Health Organization een internationale noodtoestand uit. Komende zomer bestaat de kans dat het virus zich ook in Europa zal verspreiden. Wat kun je doen om jezelf tegen het virus te beschermen?

Bescherming

In Nederland komt het Zika-virus nog niet voor. Om je als reiziger in de besmette gebieden te beschermen kan een aantal maatregelen getroffen worden.

De mug legt zijn vooral eitjes in stilstaand water. Er wordt daarom aangeraden om stilstaand water zoveel mogelijk te vermijden, om besmetting te voorkomen. De mug is vooral gedurende de dag actief. De beste manier om te voorkomen dat je overdag wordt gestoken is het dragen van broeken met lange pijpen en shirts met lange mouwen. Ook het gebruik muggenspray (zoals DEET) is een manier om het risico op een steek te verkleinen, met name overdag. In de nacht wordt een klamboe over het bed aangeraden om een steek te voorkomen.

Het Zika-virus blijkt daarnaast seksueel overdraagbaar te zijn via de man. Na een bezoek aan het een gebied waar het Zika-virus heerst is het raadzaam bij seksueel contact een condoom te gebruiken. Hiermee wordt voorkomen dat het virus onbewust aan de partner wordt overgedragen.

Nieuwsbericht 4. *Coping frame* + onzekerheid

Bescherming tegen het Zika-virus

Sinds mei 2015 heeft de wereld te maken met het Zika-virus. Een virus dat wordt verspreid door een mug. In Nederland staat de teller inmiddels op zo'n 40 ziektegevallen. Op 1 februari van dit jaar riep de World Health Organization een internationale noodtoestand uit. Komende zomer bestaat de kans dat het virus zich ook in Europa zal verspreiden. Wat kun je doen om jezelf tegen het virus te beschermen?

Bescherming

In Nederland komt het Zika-virus nog niet voor. Om je als reiziger in de besmette gebieden te beschermen kan een aantal maatregelen getroffen worden.

De mug legt zijn vooral eitjes in stilstaand water. Er wordt daarom aangeraden om stilstaand water zoveel mogelijk te vermijden, om besmetting te voorkomen. De mug is vooral gedurende de dag actief. De beste manier om te voorkomen dat je overdag wordt gestoken is het dragen van broeken met lange pijpen en shirts met lange mouwen. Ook het gebruik muggenspray (zoals DEET) is een manier om het risico op een steek te verkleinen, met name overdag. In de nacht wordt een klamboe over het bed aangeraden om een steek te voorkomen.

Het Zika-virus blijkt daarnaast seksueel overdraagbaar te zijn via de man. Na een bezoek aan het een gebied waar het Zika-virus heerst is het raadzaam bij seksueel contact een condoom te gebruiken. Hiermee wordt voorkomen dat het virus onbewust aan de partner wordt overgedragen.

Onduidelijkheden

Er is ook nog veel onzeker rondom het virus. Andere preventieve maatregelen dan de hierboven genoemde zijn er nog niet. Het grootste probleem is dat er is geen vaccin voor handen is dat beschermt tegen het virus. Ook is er geen medicijn beschikbaar dat het Zika-virus doodt. Mogelijk wordt op termijn een oud antibioticum gebruikt als vaccin tegen het virus. Of dit antibioticum ook daadwerkelijk tegen het virus zal werken is nog niet duidelijk.

Nieuwsbericht 5. Gemengd *frame* + onzekerheid

De gevaren van en bescherming tegen het Zika-virus

Sinds mei 2015 heeft de wereld te maken met het Zika-virus. Een virus dat wordt verspreid door een mug. Het aantal mensen dat besmet raakt met het virus groeit erg snel. In Nederland staat de teller inmiddels op ruim 40 ziektegevallen. Op 1 februari van dit jaar riep de World Health Organization een internationale noodtoestand uit. Komende zomer is de kans groot dat het virus zich ook in Europa zal verspreiden. Wat is al bekend van het Zika-virus?

Risico's

Het virus vormt een gevaar voor iedereen die door de mug die het virus verspreidt, wordt gestoken. Wanneer zwangere vrouwen besmet raken met het virus, kan het virus worden overgedragen op het nog ongeborn kind. Dit kan leiden tot ernstige afwijkingen, waaronder een verstandelijke handicap, motorische problemen en vaak ook andere aangeboren afwijkingen in de orgaansystemen.

Ook voor niet zwangere vrouwen, mannen en kinderen kan de steek van een mug grote gevolgen hebben. Het Zika-virus kan dan leiden tot een ernstige verstoring van het niet-centrale zenuwstelsel. Mensen krijgen hierdoor last van gevoelloosheid of tintelingen. Het kan daarnaast leiden tot uitvalsverschijnselen van de ledematen of zelfs het ademhalingsstelsel.

Het Zika-virus blijkt daarnaast seksueel overdraagbaar te zijn via de man. Gebruik van condooms wordt sterk aangeraden om besmetting van de partner te voorkomen.

Bescherming

Het virus komt vooral overdag voor. Om te voorkomen dat je gestoken wordt door een mug wordt aangeraden kleding te dragen met lange mouwen en broekspijpen. Om de kans op een steek te verkleinen is het belangrijk goed te smeren met een muggenspray zoals DEET. 's Nachts is het verstandig een klamboe over het bed te doen.

Onduidelijkheden

Onduidelijkheden over het voorkomen of genezen van het virus zijn er ook. De komende maanden zal het virus zich naar alle waarschijnlijkheid ook verspreiden naar Europa. Hierdoor loop je ook in Europa kans om besmet te raken met het Zika-virus. Een vaccin tegen Zika is nog niet voor handen. Bescherming tegen of genezing van het virus is daardoor nog niet mogelijk. Onduidelijk is nog hoe lang het virus in de bloedbaan actief blijft, waardoor iemand ook op latere termijn nog ziek kan worden.

Nieuwsbericht 6. Gemengd frame

De gevaren van en bescherming tegen het Zika-virus

Sinds mei 2015 heeft de wereld te maken met het Zika-virus. Een virus dat wordt verspreid door een mug. Het aantal mensen dat besmet raakt met het virus groeit erg snel. In Nederland staat de teller inmiddels op ruim 40 ziektegevallen. Op 1 februari van dit jaar riep de World Health Organization een internationale noodtoestand uit. Komende zomer is de kans groot dat het virus zich ook in Europa zal verspreiden. Wat is al bekend van het Zika-virus?

Risico's

Het virus vormt een gevaar voor iedereen die door de mug die het virus verspreidt, wordt gestoken. Wanneer zwangere vrouwen besmet raken met het virus, kan het virus worden overgedragen op het nog ongeborn kind. Dit kan leiden tot ernstige afwijkingen, waaronder een verstandelijke handicap, motorische problemen en vaak ook andere aangeboren afwijkingen in de orgaansystemen.

Ook voor niet zwangere vrouwen, mannen en kinderen kan de steek van een mug grote gevolgen hebben. Het Zika-virus kan dan leiden tot een ernstige verstoring van het niet-centrale zenuwstelsel. Mensen krijgen hierdoor last van gevoelloosheid of tintelingen. Het kan daarnaast leiden tot uitvalsverschijnselen van de ledematen of zelfs het ademhalingsstelsel.

Het Zika-virus blijkt daarnaast seksueel overdraagbaar te zijn via de man. Gebruik van condooms wordt sterk aangeraden om besmetting van de partner te voorkomen.

Bescherming

Het virus komt vooral overdag voor. Om te voorkomen dat je gestoken wordt door een mug wordt aangeraden kleding te dragen met lange mouwen en broekspijpen. Om de kans op een steek te verkleinen is het belangrijk goed te smeren met een muggenspray zoals DEET. 's Nachts is het verstandig een klamboe over het bed te doen.

Bijlage 3 – Tabellen

Tabel 9. Percentages en gemiddelden van demografische gegevens per conditie*

	Nieuws- bericht 1	Nieuws- bericht 2	Nieuws- bericht 3	Nieuws- bericht 4	Nieuws- bericht 5	Nieuws- bericht 6	<i>p</i> - waarden (<i>F</i> of χ^2)
	<i>n</i> = 30	<i>n</i> = 30	<i>n</i> = 30	<i>n</i> = 30	<i>n</i> = 32	<i>n</i> = 30	
Geslacht % (<i>n/N</i>)							.258
Man	16.67% (5)	23.33% (7)	36.67% (11)	43.33% (13)	28.13% (9)	33.33% (10)	
Vrouw	83.33% (25)	76.67% (23)	63.33% (19)	56.67% (17)	71.87% (23)	66.77% (20)	
Gemiddelde leeftijd, in jaren (<i>SD</i>)	32 (15.48)	33 (15.90)	30 (12.64)	26 (10.78)	30 (14.08)	29 (14.78)	.516
Opleidingsniveau							.761
Middelbare school % (<i>n/N</i>)	3.33% (1)	6.67% (2)	6.67% (2)	6.67% (2)	3.13% (1)	3.13% (1)	
MBO % (<i>n/N</i>)	6.67% (2)	3.33% (1)	3.33 (1)	13.33% (4)	9.37% (3)	3.13% (1)	
HBO % (<i>n/N</i>)	23.33% (7)	33.33% (10)	23.33% (7)	23.33% (7)	25.00% (8)	23.33% (7)	
Universiteit % (<i>n/N</i>)	66.67% (20)	56.67% (17)	60.00% (18)	56.67% (17)	62.50% (20)	70.00% (21)	
Burgerlijke staat							.296
Samenwonend of getrouwd % (<i>n/N</i>)	60.00% (18)	40.00% (12)	30.00% (9)	33.33% (10)	43.75% (14)	33.33% (10)	

Alleenstaand % (n/N)	23.33% (7)	20.00% (6)	30.00% (9)	43.33% (13)	25.00% (8)	36.67% (11)
Weduwe (alleenstaand) % (n/N)	0.00% (0)	0.00% (0)	3.33% (1)	0.00% (0)	0.00% (0)	0.00% (0)
Gescheiden (alleenstaand) % (n/N)	0.00% (0)	-3.33% (1)	3.33% (1)	0.00% (0)	0.00% (0)	0.00% (0)
In een relatie, niet samenwonend of getrouwd % (n/N)	16.67% (5)	36.67% (11)	33.33% (10)	23.33% (7)	31.33% (10)	30.00% (9)

*Nieuwsbericht 1: Alarmerend *frame*

Nieuwsbericht 2: Alarmerend *frame* + onzekerheid

Nieuwsbericht 3: *Coping frame*

Nieuwsbericht 4: *Coping frame* + onzekerheid

Nieuwsbericht 5: Gemengd *frame* + onzekerheid

Nieuwsbericht 6: Gemengd *frame*

Tabel 10. Gemiddeldes (*M*), standaardafwijkingen (*SD*) en aantal proefpersonen (*n*) per conditie* van de variabelen Geloofwaardigheid, Angst, Dreiging, *Prevention efficacy* en Intentie tot gedragsverandering. (Gebaseerd op *n* = 182) (1 = negatief 7 = positief)

	Nieuws-bericht 1			Nieuws-bericht 2			Nieuws-bericht 3			Nieuws-bericht 4			Nieuws-bericht 5			Nieuws-bericht 6			Totaal		
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>N</i>
Geloofwaardigheid	4.97	1.95	30	5.07	1.61	30	4.97	1.30	30	5.00	1.35	30	4.72	1.31	32	5.22	1.39	30	4.98	1.49	182
Angst	2.87	1.29	30	3.81	1.27	30	2.60	1.03	30	2.48	1.32	30	3.11	1.37	32	2.33	1.28	30	2.75	1.28	182
Dreiging	4.76	0.83	30	4.69	0.62	30	3.93	0.73	30	4.02	0.87	30	4.57	0.78	32	4.61	0.64	30	4.43	0.81	182
<i>Prevention efficacy</i>	3.98	1.98	30	3.37	1.26	30	5.02	1.45	30	4.88	1.44	30	4.47	1.53	32	4.82	1.49	30	4.42	1.63	182
Intentie	4.56	1.34	30	3.83	1.58	30	4.21	1.63	30	4.07	1.37	30	4.11	1.65	32	3.92	1.69	30	4.11	1.55	182

*Nieuwsbericht 1: Alarmerend *frame*

Nieuwsbericht 2: Alarmerend *frame* + onzekerheid

Nieuwsbericht 3: *Coping frame*

Nieuwsbericht 4: *Coping frame* + onzekerheid

Nieuwsbericht 5: Gemengd *frame* + onzekerheid

Nieuwsbericht 6: Gemengd *frame*